

בס"ד

רבנו נחמן מברסלב

פירושים

על

פרשת השבוע

בזאת

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים סוֹפֵי תְבוּת 'אֶמֶת'

אֶמֶת הוּא עֵקֶר קִיּוּם הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (בראשית א, א): "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים סוֹפֵי תְבוּת 'אֶמֶת'" כְּמוֹכָא, כִּי חוֹתְמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶמֶת. וְצִרִיכִין שִׁיאִיר הָאֶמֶת בְּכָל הַדָּשׁ וּבְכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִשְׁתַּיִם-עֲשָׂרָה שְׁעוֹת הַיּוֹם וְהַלֵּילָה. כִּי אֶף-עַל-פִּי שֶׁהָאֶמֶת הוּא אֶחָד, אֲבָל מִצַּד שְׁנׁוּי הַמִּקְבָּלִים יֵשׁ שְׁנׁוּיִים רַבִּים בְּעֵינֵי הָאֶמֶת, וְאֵין הָאֶמֶת שֶׁל אָדָם זֶה הַזֶּה לְחֵבְרוֹ, וְכֵן אֵין שָׁעָה הַזֶּה לְחֵבְרָתָהּ, כִּי זֶה הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְנַבֵּר עַל-יְדֵי הָאֶמֶת בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה, וְזֶה צָרִיךְ לְהִרְבּוֹת בַּצְדָקָה וְכוּ', וְזֶה עוֹסֵק בְּמִצְוָה אַחֲרָת. וְכֵן בְּאָדָם אֶחָד יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בֵּין יוֹם לְחֵבְרוֹ וּבֵין שָׁעָה לְחֵבְרָתָהּ, שֶׁבְּשָׁעָה זֹאת מִתְפַּלֵּל וּבְשָׁעָה זֹאת לוֹמֵד וּבְשָׁעָה זֹאת עוֹשֶׂה מִשְׁאֵל-זִמְתָן וּבְשָׁעָה זֹאת אוֹכֵל אוֹ מְדַבֵּר עִם בְּנֵי-אָדָם, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה שְׂאִיר שְׁנׁוּיִים רַבִּים לְאֵין מִסְפָּר. וְהַעֲקָר, שֶׁבְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה, בְּכָל מָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו וּבְכָל מָה שְׁעוֹסֵק יְהִיֶה הַכֹּל בְּאֶמֶת לְאֶמֶתוֹ כִּפִּי אוֹתוֹ הָעֵת וְהַשָּׁעָה וּכְפִי אוֹתוֹ הָאָדָם. וְכֵן זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְבַאֵר, אֶךְ הַחֶפֶץ בְּאֶמֶת, יְבִין מַעֲצָמוֹ וְהַכֵּלֵל, שֶׁאֵין שָׁעָה בְּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל לְהֵאִיר לְעַצְמוֹ עַל-יְדֵי הָאֶמֶת אֶף אִם הַחֲשָׁד מִסַּבֵּב אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁמִסְבֵּב, כִּי אֶמֶת ה' לְעוֹלָם. וְזֶה שֶׁבִקֵּשׁ דְּוֹד: "הִדְרִיכֵנִי בְּאֶמֶתְךָ וְלִמְדֵנִי כִּי אַתָּה אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, אוֹתְךָ קוֹיֵתִי כָּל הַיּוֹם" דִּיקָא, כִּי בְּכָל שְׁעוֹת הַיּוֹם, מִתְחַלְתּוֹ וְעַד סוֹפוֹ, אֲנִי מְקַוֶּה אֵלֶיךָ שֶׁתְּדַרְכֵנִי בְּאֶמֶתְךָ וְתִלְמַדְנִי, כִּי בְּנֹדָאֵי יֵשׁ אֶמֶת בְּכָל שְׁעוֹת הַיּוֹם שִׁיאִיר לוֹ בְּכָל שָׁעָה לְצִאת מַחֲשָׁד לְאוֹר גְּדוֹל (א):

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים סוֹפֵי תְבוּת 'אֶמֶת'

בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה הַכֹּל עוֹלִין לְתוֹרָה, לְהוֹרוֹת שְׂכַל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּתוֹרַת אֶמֶת, כִּי עֵקֶר הָאֶמֶת הוּא לְקַרְבַּ וְלֹא לְרַחֵק, רַק לְבַרֵּר וּלְגַלּוֹת נִקְדַּת הָאֶמֶת שֶׁאֲצֵל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲפִלּוֹ אֲצֵל הִרְחוּקִים מְאֹד, כִּי זֶה עֵקֶר אֶמֶת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כְּמִבְּאֵר בְּפָנִים. וְעַל-כֵּן מְסִימִין אֹז הַתּוֹרָה: "אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה לְעֵינַי כָּל יִשְׂרָאֵל", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: שֶׁשֶּׁבַר אֶת הַלּוֹחוֹת לְעֵינֵיהֶם, וּמִתְחִילִין תַּכְּף "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים", כִּי "רֵאשׁ דְּבִרְךָ אֶמֶת", כְּמֵאִמֵר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, כִּי (בראשית א, א) "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים" סוֹפֵי תְבוּת 'אֶמֶת', כִּי עֵקֶר בְּרִיאַת

הָעוֹלָם הָיָה עַל-יְדֵי אֶמֶת, שֶׁהוּא עֵקֶר קִיּוּם הָעוֹלָם. אֶךְ בְּאֶמֶת, הַלּוֹא מְצִינוּ שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, שֶׁאֶמֶת אָמַר אֵל יִבְרָא הָעוֹלָם מִחֶמֶת שֶׁהוּא מְלֵא שְׂקָרִים, וְנִטַּל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הָאֶמֶת וְהַשְּׁלִיכוֹ לְאָרֶץ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב "וְתִשְׁלַךְ אֶמֶת אֶרֶצָה" וְכוּ', וְאַחֲרֵי-כֵן אָמַר הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: תַּעֲלֶה הָאֶמֶת מִן הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב "אֶמֶת מֵאָרֶץ תַּעֲמֹחַ"; נִמְצָא לְכַאוּרָה, לְפִי דַעַת הָאֶמֶת לֹא הִסְפִּים לְבְרִיאַת הָעוֹלָם? אֶךְ זֶה יְדוּעַ, כִּי עֵקֶר עֲצֵם הָאֶמֶת לְאֶמֶתוֹ הוּא הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּעַצְמוֹ, וּבּוֹדָאֵי אַחַר אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ רוֹאִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּרָא הָעוֹלָם, בְּנֹדָאֵי הָיוּ צִרִיכִין לְבַרֵּא הָעוֹלָם עַל-פִּי הָאֶמֶת לְאֶמֶתוֹ; אֶךְ הָאֶמֶת לְאֶמֶתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ עִמָּךְ וְנִרְאָ וְנִשְׁבַּב מְאֹד, כִּי מְאֹד עִמָּךְ מַחֲשִׁבוֹתָיו, עַד אֲשֶׁר אֲפִלּוֹ מִדַּת הָאֶמֶת בְּעַצְמָהּ, הָיוּ אוֹתָם הַמְּלֵאכִים שֶׁהֵם בְּחִינַת מִדַּת הָאֶמֶת לֹא עָמְדוּ עַל סוֹף דַּעַתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, עַד אֲשֶׁר קִטְרְגוּ עַל-יְדֵי-זֶה עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם מִחֶמֶת שֶׁהוּא מְלֵא שְׂקָרִים, וְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ אֵינוֹ חֶפֶץ בְּאֶמֶת כְּזֶה שֶׁהוּא רוֹצֵה לְרַחֵק אֶת הַבְּרִיאָה בְּכֵלֵל, וּמִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל מָה שֶׁלְּפַעְמִים חוֹלֵק אֶחָד עַל חֵבְרוֹ וּמְרַחֵקוֹ בִּיּוֹתֵר, מִחֶמֶת שֶׁנִּדְמָה לוֹ עַל-פִּי הָאֶמֶת שֶׁלּוֹ שֶׁחֵבְרוּ נוֹטָה מִדְּרָךְ הָאֶמֶת, שֶׁמִּזֶּה בָּאִים כָּל הַמַּחְלּוּקוֹת שֶׁבְּעוֹלָם; וְלְפַעְמִים מְקַטְרַג הָאָדָם עַל עַצְמוֹ וּמְרַחֵק אֶת עַצְמוֹ מִהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ גַּם-כֵּן עַל-יְדֵי הָאֶמֶת שֶׁלּוֹ, מִחֶמֶת שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ הָאֶמֶת שֶׁהוּא פְּגוּם וּמְרַחֵק מְאֹד, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְתִיאֵשׁ בְּעַצְמוֹ וּמְתַרַחֵק בִּיּוֹתֵר, וְכֵן זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת זֶה הָאֶמֶת שֶׁקִּטְרַג עַל כֹּלל בְּרִיאַת הָעוֹלָם (וּמִשָּׁם מִבְּחִינַת קִטְרוּגִים אֵלּוֹ נִמְשָׁךְ שֶׁרֵשׁ כָּל הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם, שֶׁבְּשִׁבִיל זֶה נִבְרָא הַכֹּל, כְּמִבְּאֵר בְּפָנִים, וְעַל-כֵּן בְּאֶמֶת הָיָה צָרִיךְ גַּם בְּקִטְרוּגִים אֵלּוֹ בְּשִׁבִיל תַּקּוּן הַבְּרִיאָה וְהַבְּחִירָה בְּשִׁלְמוֹת כּו"ל). אֶךְ הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ אֵינוֹ חֶפֶץ בְּאֶמֶת כְּזֶה, וְהַשְּׁלִיכוֹ מֵעַל פָּנָיו וּזְרָקוֹ לְאָרֶץ, כִּי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ חֶפֶץ בְּאֶמֶת כְּזֶה שֶׁהוּא לְקַרְבַּ וְלֹא לְרַחֵק, כִּי דִיקָא בְּעוֹלָם כְּזֶה שֶׁהוּא מְלֵא שְׂקָרִים, כִּשְׂאֵחָד מִתְנַבֵּר וְזוֹכֵה לְנִקְדַּת הָאֶמֶת זֶה יִקַּר אֲצֵל הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ מְאֹד יוֹתֵר מִהַכֵּל, וּבְשִׁבִיל זֶה הָיְתָה כָּל הַבְּרִיאָה שִׁיסוּדָה אֶמֶת, הָיוּ הַנִּקְדַּת הָאֶמֶת לְאֶמֶתוֹ הַנִּי"ל. וְכַבְּחִינָה זֹאת עָשָׂה מִשָּׁה רַבְּנוֹ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, כִּשְׂרָאָה שֶׁחָטָא יִשְׂרָאֵל בְּעֵגֶל, וְעַל-פִּי הַתּוֹרָה וְהַלּוֹחוֹת נִתְחַיְבוּ בְּלִיָּה חֵם וְשְׁלוֹם עַל-פִּי הָאֶמֶת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה; אֲבָל מִשָּׁה יָדַע וְהַשִּׁיג שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ אֵינוֹ חֶפֶץ בְּאֶמֶת כְּזֶה, עַל-כֵּן הַשְּׁלִיךְ הַלּוֹחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶמֶת, בְּחִינַת "וְתִשְׁלַךְ אֶמֶת אֶרֶצָה", וְהִתְחַזַּק בְּתַפְלָה, כִּי הָאֶמֶת שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג אֶמֶת דַּעַתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כִּי מְאֹד עִמָּךְ מַחֲשִׁבוֹתָיו, וְרַבִּים רַחֲמָיו יִתְבַּרֵּךְ מְאֹד וְאֵינוֹ חֶפֶץ בְּהַשְׁחַתַּת הָעוֹלָם, חֵם וְשְׁלוֹם, כִּי אִם

בְּקִיּוּמוֹ, וְעַקֵּר הָעוֹלָם הֵם יִשְׂרָאֵל, עַל־כֵּן הִתְחַזַּק בְּתַפְלָה מְאֹד, וְעֵלְתָה בְּיָדוֹ, וְנִתְרַצָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַחֵל לוֹ, וְצוּה לִפְסֵל לוחות שְׁנִיּוֹת, שֶׁזֶה בְּחִינַת 'תַּעֲלֶה אֶמֶת מִן הָאָרֶץ', בְּחִינַת "אֶמֶת מֵאָרֶץ תִּצְמַח". וְעַל־כֵּן אַחַר "לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל" מִתְחִילִין מִיַּד "בְּרֵאשִׁית" וְכוּ', כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת כַּנֵּ"ל, לְהוֹרוֹת שֶׁזֶה עַקֵּר הָאֶמֶת, כְּשִׁיּוֹדְעִים וּמֵאֲמִינִים שְׂאִין יוֹדְעִין כָּלֵל, וְאִין מִתְרַחֲקִין עַל־יְדֵי הָאֶמֶת בְּשׁוּם אַפֶּן, רַק מִתְחִילִין בְּכָל פֶּעַם מִחֻדָּשׁ לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמְּקוֹם שֶׁהָאָדָם שָׂם, כִּי אֶמֶת רַחֲמֵי שְׁגָבוּ מְאֹד, וְכָל יָמֵי חַיֵּי הָאָדָם יוּכַל לְהִתְחִיל לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "תָּשׁוּב אֲנֹשׁ עַד דְּבַא", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: עַד דְּכְדוּכָהּ שֶׁל נֶפֶשׁ, כִּי חֲסָדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנָנוּ וְכוּ', וְזֶה שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: הֲדָן דִּין אֶמֶת לְאֶמְתוֹ, כְּאֵלוֹ נַעֲשֶׂה שְׂתַף לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית; וְדִין אֶמֶת לְאֶמְתוֹ פָּרְשׁוּ הַקַּדְמוֹנִים, לְאִפּוּקֵי דִין מְרַמָּה, הֵינּוּ כְּשֶׁהֲדִין מִבֵּין בְּאֶמֶת שֶׁהָאֶחָד טוֹעֵן שֶׁקָּרָה, רַק אֶף־עַל־פִּי־כֵן יִזְכֶּה בְּדִין עַל־פִּי טַעֲנוֹתָיו, אִזִּי צְרִיךְ לְחַשֵּׁף עַצְמוֹ מִדִּין זֶה, כִּי אֶף־עַל־פִּי שְׂיִדִין מִשְׁפֵּט אֶמֶת עַל־פִּי הַתּוֹרָה, אֶף־עַל־פִּי־כֵן אִין זֶה מִשְׁפֵּט אֶמֶת, מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יוֹדֵעַ וּמִבֵּין שְׂאִין כָּד הָאֶמֶת, עַל־כֵּן צְרִיךְ הֲדִין לְזַהֵר לְבָלֵי לְטַעוֹת אֶת עַצְמוֹ עַל־יְדֵי הָאֶמֶת לְהַטּוֹת הֲדִין, חֵם וְשָׁלוֹם, רַק שְׂיִתְנַעַע כָּל־כָּד עִם הַבְּעַל־יְדִינִים עַד שִׁיבְרַר הָאֶמֶת וְיַעֲמִיד הַמִּשְׁפֵּט־אֶמֶת עַל נִקְדַּת הָאֶמֶת לְאֶמְתוֹ, וְאִז נַעֲשֶׂה שְׂתַף לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כִּי גַם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית הִיָּה עַל־יְדֵי בְּחִינָה זוֹ, שֶׁנִּמְטַל הָאֶמֶת הַפְּשוּט שֶׁקְטָרַג עַל הַבְּרִיאָה וְהַשְּׁלִיכּוֹ לְאָרֶץ, וּבְרָא אֶת הָעוֹלָם עַל־יְדֵי הָאֶמֶת הַבְּרוּר וְהַנָּךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִקְדַּת הָאֶמֶת לְאֶמְתוֹ... (ב):

א,א

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים

דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ וּבְשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית דְּרָבוּ וְכוּ'. נִמְצָא שִׁישְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה הֵם הָעַקֵּר וְהַרֵאשִׁית שֶׁבְּשִׁבְלֵים נִבְרָא הַכֹּל הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְעַל־כֵּן בּוֹדָאֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכוּ' כֹּלֵם נִקְרְאוּ שִׁירִים לְגַבֵּי הַתּוֹרָה וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם הַרֵאשִׁית. וְעַקֵּר הַתְּקוּן כְּשִׁיּוֹדְעִין מִי הַרֵאשִׁית וְהָעַקֵּר וְכָל הָעוֹלָם וּמֵלֹאוֹ שֶׁהֵם הַשִּׁירִים טוֹרְחִין בְּשִׁבְלֵים, אִזִּי גַם הַשִּׁירִים נִתְתַקְּנִין עַל־יְדֵי הַרֵאשִׁית וְאִז הוֹזַר הַכֹּל לַה' יִתְבָּרַךְ בְּבְחִינַת וְנִשְׂאָר גַּם הוּא לְאֱלֹקֵינוּ כְּמוֹ שִׁיְהִיָּה לְעֵתִיד. אֲבָל כָּל זְמַן שְׂאִין מִפְרִישִׁין הַרֵאשִׁית וְאִין יוֹדְעִין מִי הַרֵאשִׁית וּמִי הַשִּׁירִים מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁחֵם וְשָׁלוֹם מִהַפְּכִין הָאֶמֶת, וְהַנֶּגֶב לְרֵאשׁ וְכוּ' אִזִּי כָּל הָעוֹלָם

מִקְלָקֵל חֵם וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ בְּחִינַת וְהָאָרֶץ הִיָּתָה וְכוּ' כִּי בְּתַחֲלֵת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיָּתָה בְּשִׁבְלֵי הַרֵאשִׁית כְּדִי שֶׁעַל־יְדֵי זֶה יִתְתַקְּנוּ הַשִּׁירִים. אֲבָל אִז בְּתַחֲלָה עֲדִין לֹא נִתְנַלָּה וְלֹא נִכְר מִי הַרֵאשִׁית כִּי אִז עֲדִין לֹא נִתְנַלָּה קְדָשֵׁת יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה שֶׁהֵם הַרֵאשִׁית עַל־כֵּן נֵאמַר אִז וְהָאָרֶץ הִיָּתָה תְּהוֹ וְכָהוּ וְחַשְׁךְ וְכוּ'. כִּי כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְנַלָּה הַרֵאשִׁית כָּל הָעוֹלָם מִקְלָקֵל בְּבְחִינַת תְּהוֹ וְכָהוּ וְחַשְׁךְ וְכוּ' כְּמוֹ עֵכָשׁוּ בְּגִלוֹת שִׁישְׂרָאֵל שֶׁהֵם הַרֵאשִׁית כְּבוֹשִׁים בְּגִלוֹה וְהֵם לְרֵאשׁ וְכוּ'. וְזֶהוּ שֶׁדְּרָשׁוּ בְּמִדְרָשׁ תְּהוֹ וְכָהוּ וְחַשְׁךְ עַל הַגְּלוּיּוֹת שֶׁל הָאָרֶבַע מַלְכֵיּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׂם תְּהוֹ זֶה מַלְכוּת בָּבֶל וְכוּ' וְכָהוּ וְכוּ'. הֵינּוּ כִּי תְהוֹ וְכָהוּ וְכוּ' מְרַמֵּז עַל זְמַן הַגְּלוּיּוֹת שִׁישְׂרָאֵל כְּבוֹשִׁים בְּגִלוֹה וְאִין נִכְר הַרֵאשִׁית שֶׁבְּשִׁבְלֵי נִבְרָא הַכֹּל. אִךְ עַקֵּר הַקְּיוּם בְּגִלוֹת הוּא עַל־יְדֵי בְּחִינַת וְרוּחַ אֱלֹקִים דָּא רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם דָּא אוֹרִיתָא כִּי מְשִׁיחַ עֲתִיד לְנִגְאַלְנוּ מִתְּרָה וְהוּא גַם הוּא מְחִיָּה וּמְקַיֵּם אוֹתָנוּ כָּל יְמֵי הַגְּלוּת עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁמֵאִיר בְּנוֹ וּמוֹדִיעַ לְנוּ כִּי עֲדִין יֵשׁ לְנוּ תְקוּוָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָלֵל וּבִפְרָט. וְעַל־יְדֵי זֶה וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר כִּי עַל־יְדֵי זֶה ה' יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לְנוּ בְּכָל עֵת עַד שְׂאֵנוּ זוֹכִין לְהִבְחִין מִי הַרֵאשִׁית וּמִי הַשִּׁירִים וְזֶה בְּחִינַת וַיְבַדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ שֶׁהֵם בְּחִינַת רֵאשִׁית וְשִׁירִים כִּי הָאוֹר בְּמִזְרַח שֶׁנִּקְרָא קֶדֶם בְּחִינַת רֵאשִׁית וְהַחֹשֶׁךְ שֶׁהוּא שְׁקִיעַת הָאוֹר הוּא בְּמַעֲרָב שֶׁנִּקְרָא אַחֲרָי וְסוּף בְּחִינַת שִׁירִים וְאִז כְּשִׁישׁ הַבְּדִלָּה בֵּין הָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ בֵּין הַרֵאשִׁית וְהַשִּׁירִים אִז עַקֵּר תְּקוּן הָעוֹלָם שֶׁנִּתְתַקְּנִין גַּם הַשִּׁירִים עַל־יְדֵי הַרֵאשִׁית בְּבְחִינַת וְנִשְׂאָר גַּם הוּא לְאֱלֹקֵינוּ. וְזֶהוּ וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד שֶׁנִּכְלָלִין הָעֶרֶב וְהַבֹּקֶר יַחַד שֶׁהֵם הַרֵאשִׁית וְהַשִּׁירִים וְשְׁנֵיהֶם נִכְלָלִין בְּיַחְדוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת יוֹם אֶחָד שֶׁנֵּאמַר עַל שָׂם שֶׁהִיָּה ה' יִתְבָּרַךְ יַחֲד בְּעוֹלָמוֹ. כִּי דִיקָא עַל־יְדֵי שֶׁהַבְּדִיל ה' יִתְבָּרַךְ בֵּין הָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ דְּהֵינּוּ בֵּין הַרֵאשִׁית וְהַשִּׁירִים וְיוֹדְעִין מִי הַרֵאשִׁית וּמִי הַשִּׁירִים אִז דִּיקָא נִתְתַקְּנִין גַּם הַשִּׁירִים וְנִכְלָלִין גַּם בֵּן בְּה' יִתְבָּרַךְ ... בְּחִינַת וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד (ג):

א,א

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים

כִּי רֵאשִׁית. רֵאשִׁית בְּחִינַת בְּרוּר הַמְּחַשְׁבָּה שֶׁהִיא חֲכָמָה שֶׁבְּמַח שֶׁנִּקְרָא רֵאשִׁית בְּחִינַת רֵאשִׁית חֲכָמָה. שֶׁעַקֵּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם שְׂדוּמָה לְבֵית כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, הוּא בְּשִׁבְלֵי בְרוּר הַמְּחַשְׁבָּה, לְהַגְבִּיר הַיִּצְרָר טוֹב עַל הַיִּצְרָר רָע, שֶׁהוּא לְהַגְבִּיר הַמְּחַשְׁבוֹת טוֹבוֹת עַל הַמְּחַשְׁבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם עַקֵּר הַיִּצְרָרִין,

שעל-ידי זה נבנה בית הקדשה בחינת בית-המקדש (ד):

א,א

בראשית ברא אלקים

... וזה בחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל על פסוק (בראשית א, א): בראשית ברא אלקים וכו' בתחלה עלה במחשבה לברא את העולם במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים עמד ושתף מדת הרחמים למדת הדין. ולכאורה הדבר תמוה, הלא זה ידוע ומבאר בכל הספרים שעקר כל הבריאה היה מחמת רחמנותו וטובו כדי לגלות טובו ורחמיו לעולם. ולכאורה זה סותר למאמר הנ"ל שאמרו שבתחלה עלה במחשבה לברא את העולם במדת הדין. אך באמת הכל ניהא, כי ה' יתברך ברוך הוא מגדל רחמיו וטובו שרצה להיטיב לנבראיו בתכלית הטובה שבכל הטובות, על-כן עלה במחשבה בתחלה לברא את העולם במדת הדין, הינו שיתנהג העולם על-פי מדת הדין, כדי שעל-ידי תקף הדין יבטלו העולם עצמם אצלו יתברך בתכלית הפטול. כמבאר, שעל-ידי תקף הדינים והיסורים מבטלין עצמן לגמרי כדי להסתכל ולכלל בהתכלית ששם נתבטלין היסורים והדינים. ואז היו זוכים לשלמות תכלית העליון להשיג אותו יתברך בהשגה עצומה ונוראה מאד שזוכין על-ידי הפטול האמתי שנמשך על-ידי מדת הדין דיקא. ובשביל זה עלה במחשבה לברא את העולם במדת הדין. כי זה היה רחמנות עצום ונדול ביותר, כדי לזכות על-ידי זה דיקא לבטול הנ"ל. אבל ראה שאין העולם מתקיים, כי רב העולם אין יכולים לעמד בזה לבטל עצמן לגמרי מזה העולם. ואפלו כשפא עליהם מדת הדין חס ושלום אין זוכין לבטל עצמן לגמרי באמת בראוי, כמו שכתוב (באיוב לו) ותנפי לב ושימו אף לא ישועו כי אסרם... (ה):

א,א-ב

בראשית ברא אלקים...

רוח אלקים מרחפת

עקר עבודת האדם לגלות כבודו יתברך מכל המקומות שהיה הכבוד נסתר ונעלם בהם, למען דעת כל עמי הארץ האמת כי מלא כל הארץ כבודו. ועל-כן באמת עקר העבודה על-ידי הפקשה והחפוש אחר כבודו יתברך, כמו שכתוב: "בקשו פניו תמיד", וכתוב: "ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת וכו'" וכן בפסוקים רבים, כי צריכין לבקש ולדרש ולחפש הרבה אחר כבודו יתברך בזה העולם כל ימי חייו,

כי זה העקר. כי זה ידוע שהקלפה קדמה לפרי, ואי אפשר להגיע לכבודו יתברך, כי אם בשעוברין תחלה דרך הקלפות לשבר אותם ולבער אותם, וכשמשרין הקלפה אז זוכין לפרי, שזה בחינת כל התאוות והנסיונות והמניעות והבלבולים והעכובים שסובבין את האדם קדם שזוכה להפיר כבודו יתברך. וכל זה נמשך ממקומות החיצונים, שהם בחינת מקומות המטנפים, שרוצים להעלים אור כבודו יתברך. וכשעובר באלו המקומות, אזי עקר תקנתו שידרש ויבקש ויחפש גם שם אחר כבודו יתברך, בבחינת איה מקום כבודו, שעל-ידי זה הוא עולה בתכלית העליה וכל הקלפות נתבטלין, ואז נתגלה כבודו יתברך. וזה בחינת בריאת העולם, בחינת (בראשית א, א): "בראשית ברא אלקים וכו', והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום", הינו בחינת תקף התנברות הקלפות, שיניקתם מההעלמה וההסתרה של מאמר סתום דבראשית, שהם רוצים להעלים אור כבודו יתברך, ששבשביל זה היתה כל הבריאה. אך (בראשית א, ב): "ורוח אלקים מרחפת וכו'", דא רוחו של משיח, שהוא עוסק בזה תמיד מתחלת הבריאה עד הסוף לגלות כבודו יתברך מהעלם אל הגלוי, עד שלבסוף יתקיים על-ידו: "ונגלה כבוד ה'". ועל-ידי רוחו של משיח, על-ידי זה נתגרשין ונתבטלין הקלפות ונתגלה כבודו יתברך על-ידי כל העשרה מאמרות של הבריאה, שזה בחינת "ויאמר אלקים יהי אור וכו'" וכן בלם, וזה עקר עבודת האדם כל ימי חייו (ו):

א,ב

והארץ היתה תהו ובהו וחשך

... וזה בחינת התנברות הרע שחופה על הטוב, והתקון היה על-ידי בחינת (בראשית א, א) ורוח אלקים מרחפת — דא רוחו של משיח, שהוא בחינת הטוב, כי כל הנקודות טובות שמוצאין בכל אחד מישראל, זה בחינת התנוצצות משיח, כי עקר הטוב הוא משיח, בחינת משה, בבחינת (רות ג): והיה כפקר אם יגאלך טוב יגאל. ועל-ידי בחינת רוח אלקים, רוח טובה, בחינת רוחו של משיח, על-ידי זה עקר קיום ובנין העולם. ועל-ידי זה, על-ידי הנקודות טובות שמוצאין מתוך תהו ובהו וחשך, על-ידי זה (שם א, ג) "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור וכו'". ואזי (שם א, ד): "ויבדל אלקים בין האור ובין החשך וכו'", כי על-ידי הנקודה טובה נכנס באמת לכף זכות ואזי נתגלה האור ונבדל ונפרש החשך מן האור הרע מן הטוב וכו'. נמצא, שעקר מעשה בראשית על-ידי שמוצאין ומבררין הנקודה טובה... (ז):

וְיִהְיֶה עָרֵב וְיִהְיֶה בֶקֶר יוֹם אֶחָד

... כי כתיב יום אחד ולא יום ראשון, להורות שהקדוש-ברוך הוא יחיד בעולמו, הינו להורות שבכל השנויים שבבריאה שהם בחינת ויהי ערב ויהי בקר שכולל כל השנויים שבעולם, כי השנוי שבין יום ללילה בין האור להשך הוא השנוי הגדול שבכל השנויים וכמו שאומרים בברכת קריאת שמע ובתבונה משנה עתים וכזה כלול כל השנויים הרבים שבכל יום ויום עד אין חקר והכל נברא ומתקיים בשביל שיתגלה אחדות הפשוט מתוך רבוי פעולות משתנות דיקא. וזהו (בראשית א, ה): ויהי ערב ויהי בקר שהם כלל כל השנויים, יום אחד בחינת שהיה יחיד בעולמו הינו לגלות אחדותו יתברך שהיחיד קדמון ברא הכל וכל הפעולות משתנות נמשכין מיחודו יתברך... (ח):

יָקוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם

אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיַּבְשָׁה

וזהו בחינת (בראשית א, ט) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, שכל מימי הדעת ימשכו אל מקום אחד. אל מקום אחד דיקא, בחינת (דברים ו, ד) שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, שצריכין להמשיך כל מימי הדעת שנמצא בעולם אל מקום אחד להמשיך כל הדעת לתוך אמונת אחדותו יתברך שזהו כלל כל פונות קריאת שמע, שעקר הפונה הוא בפשוטו להאמין ביחודו ואחדותו שהוא יתברך אדון יחיד מנהיג ומושל ומשגיח, הוא לעלא מן בלא ולית לעלא מניה ובזה כלולין כל הפונות, שהם להמשיך כל המחין על-ידי קריאת שמע וליחד וְדַשׁ אַבְרָהָם הוּא וְשִׁבְעִיתָהּ וְכוּ' (פמבאר בפונות), הינו שצריכין להמשיך כל מיני דעת ומחין לתוך אמונת אחדותו יתברך.

ועל-ידי זה יתראה היבשה, שעל-ידי זה נתגלה האמונה, שהיא בחינת ארץ וכמו שכתוב: שכן ארץ ורעה אמונה (תהלים ל"ג) – המעתיק, כי מתחלה היה העולם מים במים ואז היה העולם תהו ובהו, כמו שכתוב (בראשית א, ב): ויהא ארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים, כי כל זמן שלא נתגלה ונמשכה האמונה מחמת רבוי הדעת שהוא בחינת רבוי מימי התהומות אז היה עדין תהו ובהו וחשך על פני תהום, כי עקר יניקת הכפירות הוא מרבוי הדעת ולא היה העקר קיום העולם כי אם על-ידי ורוח אלקים – דא רוחו של משיח, שהיתה מרחפת על פני המים, כי עקר בחינת משיח הוא בחינת אמונה,

כמו שכתוב (תהלים פט, כה): "ואמונתו יחסדי עמו וכו'", כי הוא יגלה ויכניס האמונה בשלמות בכל באי עולם, כמו שכתוב (צפניה ג, ט): "כי אז אהפך אל כל העמים שפה ברורה לקרא בשם ה' וכו'", וכיצא בזה בפסוקים רבים (ט):

אֵת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים

... עקר אור המאיר של החמה ולבנה שהם נתנו להאיר על הארץ, כמו שכתוב (בראשית א, יד): "והיו למאורת ולארת ולמועדים וכו'" עקר האור שלהם הוא אמת. שהוא עקר אור המאיר... ועל-פן הם שני מאורות: חמה ולבנה. זה בחינת שני בחינות האמת שהם בחינת אכן טוב וחלון, כי אכן טוב מאיר בעצמו וחלון אין מאיר בעצמו רק מקבל האור מאחר, שזהו בחינת חמה ולבנה, שהם בחינת אספקלריא דנחרא מגרמא שהיא החמה, שהיא מאירה בעצמה בחינת אכן טוב הנ"ל. ולבנה היא בחינת אספקלריא דלא נחרא מגרמא כלום כי אם מה שמקבלת מהשמש, שזהו בחינת חלון שאינו מאיר בעצמו כי אם מה שמקבל מאחר. וזה בחינת סוד מעוט הירח שמשם עקר אחיזת הסטרא אחרא והקלפות והיצר הרע. ומשם משתלשלין ובאין כל החטאים וכל הפגמים שבאין על-ידי היצר הרע שנאחזו משם. ועקר עבודתנו כל ימי עולם לתקן זאת, לתקן פגמות הלבנה שלא יהיה בה שום מעוט. ויהיה אור הלבנה כאור החמה בידוע. כי חמה ולבנה שוים נבראו, כמו שכתוב (בראשית א, טז): "את שני המארות הגדלים, אך מחמת קטרוג הלבנה שאמרה: אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, על-כן נתמעטה, כי באמת עקר הבריאה היה רק בשביל האמת, כמו שכתוב (שם א, א): "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ". ואמרו רבותינו ז"ל: ברא אלקים את סופי תבות אמת. שבו נחתמו שמים וארץ, כי הקדוש-ברוך הוא עצם האמת והותמו של הקדוש-ברוך הוא אמת. ועקר השתוקקותו של ה' יתברך הוא רק אמת. וכל הבריאה בלה מראש ועד סוף היתה רק בשביל זה כדי לגלות האמת, כמו שכתוב בזהר הקדוש שהבריאה היתה בגין דישתמודעין ליה, שזהו בחינת אמת, דהינו שבשביל זה ברא ה' יתברך את כל הבריאה כדי שיכירו וידעו אמתת אלקותו וממשלתו ונגדלו וכו'. והנה עקר התכלית הוא שיגיעו לתכלית האמת לאמתו, דהינו שנביר ונדע אמתתו כמו שהוא באמת, כי ה' יתברך עצם האמת, כבכול, כמו שכתוב (ירמיה י): "וה' אלקים אמת". בן נזכה אנהנו

מהיכן ההתחלה והתקון של כל אחד ואחד כפי מקומו ושרשו בהתורה הקדושה ובקומת אדם הראשון, וכפי מה שעבר עליו בכל הגלגולים, וכפי מה שעבר עליו בגלגול זה, בגוף זה, וכל מה שנעשה עמו בכל יום.

ועל-כן אי אפשר להתחיל שום התחלה אמתית, כי אם על-ידי הצדיק האמת, שכבר עמד בנסיון ושרר כל התאוות לגמרי וזכה למה שזכה, ורק הוא יכול להאיר ולהמשיך על כל אחד הארת התשובה משרשה, והעקר על-ידי שיכול לדון את כל אחד לכף-זכות כפי מקומו של כל אחד, עד שמכניסו באמת לכף-זכות, עד שנתעורר לתשובה, דהיינו שנתעורר על-כל-פנים לצעק ולזעק להשם יתברך בכל פעם בקול חזק מעמק הלב, שזה עקר ההתחלה של כל ההתחלות (יא).

אכח

ורדו בדגת הים

אמרו חכמינו ז"ל: בשביל זה נברא האדם באחרונה, כדי שיכנס לסעודה מיד. דבר אחר: שאם תזווח דעתו עליו, אומרים לו: יתוש קדמך! הינו, כי האדם נברא רק בשביל שיעסק בתורה ועבודת השם כל ימיו. ועל-כן נברא באחרונה, כדי שיהיה הכל כבר מוכן לפניו כל מה שצריך לפרנסתו ולהרחיב דעתו, בכדי שיוכל לעבד את השם בלי שום בלבול הדעת; נמצא שבחסדו יתברך הכין הכל לפני האדם, בכדי שיהיה לו לסיוע ועזר בעבודת השם. אך אחר כל זאת, אפלו אם הוא פנוי מכל העסקים ויש לו כל הון דעלמא, אי אפשר לזכות לתורה ועבודה באמת כי אם על-ידי שפלות, אבל תכף פשמתגאה וזחה דעתו עליו, אז הוא רחוק מעבודת השם, ואז כל ההכנה הזאת אינו בשבילו כלל, רק אדרבא הוא צריך להיות ירוד ונכנע לפניהם, מאחר שיש להם מעלה יתרה עליו, כי כלם נבראו קדם לו; וכעין שאמרו רבותינו ז"ל: "ורדו בדגת הים וכו'" (בראשית א, כו) זכה, רודה בהם, לא זכה, נעשה ירוד לפניהם, שזה בחינת 'שאם תזווח דעתו עליו, אומרים לו יתוש קדמך'. וכן הוא בכל אדם גם עתה, שיש שהשם יתברך נותן לאדם עשירות וחפצים הרבה ובהמות ועופות ותבואות ופרות ומלבושים וכו', כאלו הכל נברא בשבילו; ובאמת הוא כן, כי הכל נברא והוכן בשבילו כדי שיכנס לסעודה מיד, הינו כדי שיוכל לעסק בעבודת השם, שאי אפשר לזכות לזה כי אם על-ידי שפלות באמת.

אבל תכף פשמתגאה ודעתו זחה עליו, אז הוא מרחק מעבודת השם, ואז מורידין ומשפילין אותו ואומרים לו: יתוש קדמך וכו' (יב):

גם בזה העולם השפל לידע אמתת אלקותו כמו שהוא באמת. וזה בחינת שני המארת הגדלים שבתחלה רצה שיהיו שניהם גדולים, דהיינו שהאור האמת המלבש בזה העולם שהוא בחינת מלכות, בחינת לבנה, יהיה שזה לעצם אור האמת, שהוא ה' יתברך בעצמו, כביכול, שגובה גם בעולמות לדעת אמתתו כמו שהוא באמת, אבל מחמת קטרוג הירח אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, כי בעולמות אי אפשר לסבל ולקבל עצם אור האמת, כי יתבטלו במציאות. על-כן אמר לה' יתברך: לכי ומעטי את עצמך. ומעוט הירח זה בחינת השך שנחשף אורה ונתמעט, דהיינו, שכביכול, ה' יתברך צמצם אור האמת והסתיר והצפין והלביש אור האמת ומעטו באופן שנוכל לקבלו. ומחמת שמעט וצמצם אור האמת, שזהו בחינת מעוט אור הירח, משם אהיות כל הסטרא אחרא שהיא בחינת השך, בחינת שקר שאחיותה ממעוט האור הירח, הינו ממעוט וצמצום האמת שמשם עקר אהיות השקר, שהיא הסטרא אחרא, כי בודאי אם לא היה רק עצם אור האמת בעצמו, בודאי לא היה להסטרא אחרא, שהוא השקר, שום אחיזה, כי מאחר שהיו הכל יודעין עצם האמת איך היה אפשר לחפות האמת ולהפך האמת לשקר, כי בודאי מי שידע האמת לאמתו אי אפשר להטעותו בשום שקר שבעולם. אך מאחר שנתמעט ונתצמצם האמת אף-על-פי שעדין הוא אמת גמור, עם כל זה מאחר שנתמעט ונתחפה ונתכסה האמת בכמה צמצומים ולבושים, על-ידי זה משתלשל אחיותם, כי מאחר שאין יודעין עצם האמת רק שרואין האמת מרחוק דרך כמה חלונות ולבושין אף-על-פי שידעין האמת לאמתו, עם כל זה כבר יש להם אחיזה ויכולין להטעות ולחפות האמת בשקר ולהפך דברי אלקים חיים, להפך השקר לאמת, חס ושלום, ועל-כן עקר עבודתנו וניעתנו הוא למלאות פנימת הלבנה, הינו לברר האמת מן השקר (י):

אכ

ויברא אלקים את האדם

כל התורה והמצות הם בחינת קומת אדם, כידוע. וכמו שבקומת אדם הכל קשור ומהדק אחד בחברו בכמה דרכים ונתיבות וקשרים על-ידי הגידים והעורקים ומרוצת הדמים ותנועת האויר, שהוא הרוח החיוני שצריכין לקבל בכל פעם לכלל האיברים וכו' כמו-כן הוא ממש בכל התורה והמצות וכל המדות טובים ורעים, שהכל קשור ומהדק אחד בחברו בכמה וכמה דרכים ונתיבות בלי שעור, עד שמחמת זה קשה לדעת ולהבין היטב

אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת

וְזֶה כָּלֵל כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא רַק בְּשִׁבְלֵי זֶה לְשֹׁבֵר מְנִיעוֹת. כִּי זֶה כָּל מַעֲלַת הָאָדָם שֶׁהוּא גְבוּהַ מֵהַכֵּל אֶפְלוּ מִמְּלֵאכִים וְיִשְׂרָפִים וְכוּ' וְבוֹ תְלוּיִים כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְכֵן עֵצָם גְּדֵלַת מַעֲלָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הוּא מֵה שֶׁהוּא בְּזֶה הָעוֹלָם הָעֲשִׂיָה וְהַנְּשָׂמִי שֶׁהוּא מְלֵא מְנִיעוֹת עֲצוּמוֹת מִלְּהִתְקַרֵּב לַה' יִתְבָּרֵךְ, וְהָאָדָם נִבְרָא לְשֹׁבֵר וְלִבְטֵל כָּל הַמְנִיעוֹת שֶׁהֵם כָּלֵל כָּל הַהֶסְתוֹת וְהַפְתוּיִים וְהַתְּאוּוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁכֵּלֵם הֵם מְנִיעוֹת מִלְּהִתְקַרֵּב לַה' יִתְבָּרֵךְ, וְהָאָדָם צָרִיךְ לְהַתְּנַבֵּר עֲלֵיהֶם וּלְשַׁבְּרֵם וְלִבְטֵלֵם עַל-יְדֵי גְדֵל הַחֶשֶׁק אֶל הָאֱמֶת. וּמַחֲמַת זֶה שֶׁגְבוּהַ מַעֲלָתוֹ מֵאֵד.

וְזֶהוּ בַעֲצוּמוֹ בְּחִינַת מוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפֶּעַל, כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהוֹצִיא כָּל דְּבַר מִכַּח אֶל הַפֶּעַל, כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ בָּרָא כָּל הַבְּרִיאָה שֶׁתְּהִיָּה חֶסְרָה עַד שִׁישְׁלִים אוֹתָהּ הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, ג): אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹקִים לַעֲשׂוֹת, שִׁפְרוּשׁוֹ שֶׁהָאָדָם יַעֲשֶׂה וְיִשְׁלֵם אוֹתָהּ. וְכֵמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פ"א, ו) שֶׁהַכֵּל צָרִיךְ תְּקוּן וְגִמּוּר עַל-יְדֵי הָאָדָם, כִּי הַחֲטוּן צָרִיכִין לְטַחֵן, הַתְּרַמְסִין וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת מוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפֶּעַל, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לַעֲסֹק בְּזֶה בְּרוּחַנִיּוֹת וְנִשְׁמִיּוֹת, כִּי אֶף-עַל-פִּי שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ בָּרָא הַכֵּל בְּשִׁשֶׁת יָמִי הַמַּעֲשֶׂה וְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפֶּעַל כָּל הַבְּרִיאָה, אֶף-עַל-פִּי כֵּן גִּמּוּר כָּל דְּבַר נִשְׂאָר עֲדִין בְּכַח עַד שִׁיוֹצִיאֵהוּ הָאָדָם דִּיקָא מִכַּח אֶל הַפֶּעַל. כְּגוֹן: כָּל הַצְּמָחִים שִׁישׁ כַּח בּוֹרְעִים לְהוֹצִיא בְּיוֹצֵא בָהֶם. אֲבָל הָאָדָם צָרִיךְ לַעֲסֹק לְחַרֵּשׁ וּלְזַרְעַ עַד שֶׁתִּגְדֵּל הַתְּבוּאָה וְתֵצֵא מִכַּח אֶל הַפֶּעַל, וְאַחַר כֵּן לְקַצֵּר הַתְּבוּאָה וְלְטַחֵן וְכוּ' עַד שִׁיִּגְמֹר מִלְּאֲכוֹת הַפֶּת. וְכֵן בְּלִבּוֹשִׁים וּבְכָל הַדְּבָרִים. וְכֵמוֹ שֶׁהוּא בְּנִשְׁמִיּוֹת כֵּן הוּא בְּרוּחַנִיּוֹת, שֶׁאֵין שְׁלֹמֹת לְשׁוּם דְּבַר וְאֵין נִמְשָׁךְ בּוֹ שְׁלֹמֹת חִיּוֹתוֹ עַד שֶׁבָּא הָאָדָם וּמִתְפַּלֵּל עָלָיו וְעוֹבֵד ה' יִתְבָּרֵךְ בְּזֶה הַדְּבַר וְאֵז דִּיקָא נִשְׁלָם חִיּוֹת הַדְּבַר בְּרוּחַנִיּוֹת, כִּי הַכֵּל נִשְׁלָם עַל-יְדֵי הָאָדָם בְּנִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִיּוֹת.

וְעַל-כֵּן אֶף-עַל-פִּי שֶׁנִּבְרָאוּ כָּל הַצְּמָחִים לֹא יֵצְאוּ בְּאֶרֶץ עַד שֶׁבָּא הָאָדָם וְהַתְּפַלֵּל עַל הַגִּשְׁמִים, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י עַל פְּסוּק (בְּרֵאשִׁית ב, ה): וְכֵן שִׁיחַ הַשְּׂדֵה טָרָם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכֵן עֲשֵׂב הַשְּׂדֵה טָרָם יֵצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹקִים וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה. וּפְרַשׁ רַש"י שָׁם: וּבְשִׁלְיִשִּׁי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שָׁם א, יא): תִּדְשָׂא הָאֶרֶץ וְכוּ' עַל פֶּתַח קִרְקַע עֲמָדוֹ עַד שֶׁבָּא אָדָם וְכוּ' וְהַתְּפַלֵּל עַל הַגִּשְׁמִים, עֵין שָׁם. נִמְצָא, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפֶּעַל לְהִשְׁלִים כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הַבְּרִיאָה. וְזֶה אֵי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי הַחֶשֶׁק וְהַכְּסוּפִין שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי

הַמְנִיעוֹת דִּיקָא. עַל-כֵּן בְּהִכָּרַח שִׁיעֲבֵרוּ עָלָיו מְנִיעוֹת רַבּוֹת כָּל יָמָיו חַיָּו כְּדִי שִׁיתְּנַבֵּר בְּחֶשֶׁק יוֹתֵר כְּדִי שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹצֵא מִכַּח אֶל הַפֶּעַל וְכוּ' (יג):

אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ

... כִּי בַתְּחִלָּה עָלָה בְּמַחְשְׁבָהּ לְבְרָא אֶת הָעוֹלָם בְּמַדַּת הַדִּין, רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם וְהַקְּדִים מַדַּת הַרַחֲמִים וְשִׁתְּפוּ לְמַדַּת הַדִּין, הִדָּא הוּא דְכַתִּיב (בְּרֵאשִׁית ב, ד): "אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹקִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם". וְזֶה יְדוּעַ שֶׁעֲקָר הַיֵּצֵר הָרַע וְהַסְטָרָא אַחֲרָא נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּבוּרוֹת וְדִינִים שֶׁנִּמְשָׁכִין מִתְּחִלַּת הַצְּמִצּוּם שֶׁל הַחֵלֶל הַפְּנוּי. וְשִׁבְרִית הַיֵּצֵר הָרַע נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַדַּת הַרַחֲמִים שֶׁשִׁתְּפוּ לְמַדַּת הַדִּין, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ כַּח לְשֹׁבֵר הַיֵּצֵר הָרַע וְלִהְפְּכוֹ אֶל הַקְּדוּשָׁה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת מֵה שֶׁהַצְּדִיקִים מְהַפְּכִים מַדַּת הַדִּין לְמַדַּת הַרַחֲמִים. וְעַל-כֵּן בַּתְּחִלָּה עָלָה בְּמַחְשְׁבָהּ לְבְרָא אֶת הָעוֹלָם בְּמַדַּת הַדִּין לְבַד, כִּי רָצָה שִׁיתְּנַבֵּר הָאָדָם בַּעֲבוּדָתוֹ כָּל כַּף עַד שִׁיְהִיָּה לוֹ כַּח לְשֹׁבֵר הַיֵּצֵר הָרַע בַּעֲצוּמוֹ שֶׁבָּא מִמַּדַּת הַדִּין בְּלִי סִיוַע דְּלַעֲלֵא, אֲבָל ה' יִתְבָּרֵךְ רָאָה כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַעֲלוֹם לְהַתְּקִים בְּזֶה, עַל-כֵּן הַקְּדִים מַדַּת הַרַחֲמִים לְמַדַּת הַדִּין שֶׁמִּזֶּה נִמְשָׁךְ מֵה שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ בְּרַחֲמָיו מְרַחֵם עַל הָעוֹלָם בְּכָל עַתָּה וְשׁוֹלַח לָהֶם הַרְחוּרֵי תְּשׁוּבָה וּמְסִיעַ אוֹתָם לְשֹׁבֵר אֶת הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁהוּא מִבְּחִינַת מַדַּת הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (קְדוּשִׁין ל): בְּכָל יוֹם יֵצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְּנַבֵּר עָלָיו וְאֵלְמֵלֵא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ הִיָּה נּוֹפֵל בִּידוֹ. בְּכָל יוֹם יֵצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְּנַבֵּר עָלָיו, זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת בַּתְּחִלָּה עָלָה בְּמַחְשְׁבָהּ לְבְרָא בְּמַדַּת הַדִּין. שֶׁזֶה הַדִּין מִתְּעוֹרֵר בְּכָל יוֹם וְרוֹצֵה חֵם וְשָׁלוֹם לְנַהֵג הָעוֹלָם בְּבְחִינַת זֹאת. וּמִשָּׁם מִתְּעוֹרֵר וּמִתְּנַבֵּר הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁנִּמְשָׁךְ מִשָּׁם בְּכָל יוֹם וְיוֹם, אֵף אֵלְמֵלֵא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ וְכוּ', כִּי ה' יִתְבָּרֵךְ מְרַחֵם תַּכְפֵּר וּמְקַדִּים מַדַּת הַרַחֲמִים לְמַדַּת הַדִּין, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת הָעֶזֶר וְהַסִּיעָה שֶׁמְסִיעַ לְהָאָדָם בְּכָל יוֹם לְשֹׁבֵר אֶת הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁהוּא מִמַּדַּת הַדִּין כְּנִי"ל, כִּי הָעֶזֶר וְהַסִּיעָה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת רָאָה שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם עֲמֵד וְהַקְּדִים מַדַּת הַרַחֲמִים לְמַדַּת הַדִּין.

אֲבָל יֵשׁ צְדִיקִים גְּדוֹלִים כָּל כַּף שֶׁאֵין צָרִיכִין סִיוַע מִלַּעֲלֵא וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּנַהֵג עִמָּהֶם בַּתְּחִלָּה בְּמַדַּת הַדִּין וְהֵם עוֹמְדִים בְּכָל הַנְּסִיווֹת וְסוֹבְלִים כָּל מִינֵי יִסּוּרִים וְצָרוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִמַּדַּת הַדִּין וְנִשְׂאָרִים עַל עַמְדָם. עַד שֶׁזּוֹכִין לְמֵה שֶׁזּוֹכִין, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב בְּאַבְרָהָם וְהָאֲבוֹת: "הָאֱלֹקִים אֲשֶׁר הִתְחַלְּכוּ אֲבוֹתַי לְפָנָיו" (בְּרֵאשִׁית מַח, טו). 'הָאֱלֹקִים' דִּיקָא שֶׁהוּא

בחינת מדת הדין, שהלך מעצמו בלי סיוע דלעלא...
(יד):

על-ידי האדם, על-ידי שהוא מכיר ומגדיל שמו
יתברך על-ידי אותו הדבר שבשביל זה דיקא נברא
הדבר (טו):

בה,

ואדם אין לעבד את האדמה

ועל-כן נבראו כל הדברים מחסר תקון, ונמר תקונם
על-ידי האדם, כמו שכתוב (בראשית ב, ג): אשר
ברא אלקים לעשות, והינו שה' יתברך ברא כל
הדברים שהאדם יגמר ויעשה אותם, וכמו שאנו
רואים בחוש שהאדם צריך לחרש ולזרע, ולעשות
כלים ובגדים, ולתקן כל המאכלים בלישה ואפיה
ובשול וכו'. וכמו שאמרו במדרש (בראשית רבה
פרשה יא): התרמוסין צריכין תקון וכו'. וכמו שכתוב
(בראשית ב, ה): וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ
וכל עשב השדה טרם יצמח ואדם אין לעבד את
האדמה. וכמו שפרש רש"י שם: על פתח הקרקע
עמדו, עד שיבוא אדם וידע שיש צורך בגשמים
ויתפלל עליהם וכו'. כל זה הוא להורות ולהודיע
שהכל נברא בשביל האדם כדי שהאדם יגדיל שמו
יתברך על-ידי כל דבר שבעולם. וזה עקר השלמות
והתכלית של כל הבריאה בלה מראש ועד סוף,
ועל-כן הכל נברא מחסר תקון עד שיבוא האדם
וישלים אותו.

כי שלמות תקון כל הדברים הוא על-ידי האדם
דיקא, על-ידי שהוא מכיר ומגדיל שמו יתברך
על-ידי כל דבר שבעולם שבשביל זה נברא הכל. כי
ה' יתברך בשביל עצמו בביכול לא היה צריך לברא
את הבריאה, כי ה' יתברך ידע מעצמו קדם הבריאה
כמו עכשו, רק כל הבריאה היתה בשביל האדם,
כדי להיטיב משובו לזולתו, כדי שאנחנו נכיר ונדע
שמו יתברך. ועל-כן כל זמן שאין האדם בעולם ואין
מי שיכיר שמו יתברך על-ידי דבר זה, אין להדבר
חיות בשלמות, ועל-כן הוא מחסר תקון עדין, כי כל
חיות הדבר הוא על-ידי שמכירין שמו יתברך
על-ידי דבר זה, וכל זמן שלא נמצא האדם, אין מי
שיכיר שמו יתברך על-ידי אותו הדבר. ועל-כן תקון
כל הדברים נגמר על-ידי האדם שיש לו כח להכיר
ולהגדיל שמו יתברך על-ידי כל דבר שבעולם,
וכמו-כן יש לו כח גם בגשמיית לתקן כל דבר ולגמר
תבניתו וצורתו בשלמות, שזהו בחינת כל המלאכות
שבעולם מה שהאדם צריך לעשות במה מלאכות,
כגון לעשות כלים מעץ או מתכות, או למוות ולארג
בגדים מצמר ופשתן שברא ה' יתברך וכו'. כי בודאי
ה' יתברך שברא הצמר והפשתן או העצים והמתכת
וכו', בודאי בכחו היה יכול לברא כלים גמורים
ובגדים גמורים וכו'. אך ה' יתברך ברא הכל מחסר
תקון עד שיבוא האדם ויגמר תקונם על-ידי כמה
עבודות ומלאכות, כי אין לשום דבר שלמות כי אם

בו,

ויפח באפיו נשמת חיים

... עקר גזרת המיתה הוא על-ידי בחינת החלוקה,
על-ידי שרוצה להתגבר בחינת בן העבד על בחינת
בן המלך, כי גוף ונפש הם בחינת בן העבד ובן
המלך. כי הנשמה היא חלק אלוה ממעל, בחינת בן
המלך, בחינת (שמות ד) בני בכורי ישראל, בחינת
(שבת קיא) כל ישראל בני מלכים הם, בחינת
(תהלים ב) ה' אמר אלי בני אתה וכו', בחינת בן
הנמשך ממה האב בידוע, כמו שכתוב (ישעיה מו):
"הנשואים מני רחם העמוסים מני בטן", כמו שכתוב
(בראשית ב, ז): "ויפח באפיו נשמת חיים". ואיתא
בזהר הקדוש: מאן דנפח מתוכו נפח, כי הם חלק
אלוק ממשי, שהוא בחינת בן, והגוף הוא בחינת
עבד, כי הגוף הוא בחינת עשיה נשמיית, שהוא
בחינת עבד, שהוא בחינת עשיה ועבודות. וה' יתברך
ברא את האדם כדי שיבטל ויכניע את הגוף לגבי
הנשמה, העבד לגבי הבן, כי כמו שהעבד מחיב
לעבד את רבו ולעשות רצונו, כמו בן הגוף מחיב
לעבד את הנשמה ולבטל עצמו לגבי הנשמה
ולעשות רק רצון הנשמה. ואם לא היה חוטא האדם
היה מתבטל בחינת העבודות לגמרי, כי עקר
העבודות נמשך ממה שעובדין על דברי תורה הם
ושלום, בבחינת (אבות פרק ג) כל הפורק ממנו על
תורה נותנין עליו על מלכות ועל דרך ארץ שהם
בחינת עבודות, אבל המקבל עליו על תורה מעבירין
ממנו על מלכות וכו', כי אין לה בן חורין אלא מי
שעוסק בתורה וכו' (טז):

בט,

ועין הדעת טוב ורע

עקר הפנים של עין הדעת טוב ורע היה שלא כללו
בחינת למדן וצדיק יחד, שזהו בחינת הפנים של
הלומדים החולקים על הצדיקים, שאומרים שעקר
הוא רק הלמוד בעצמו, ואין צריכין להתקרב
לצדיקים ולתקן מעשיהם כלל, ולבסוף זה וזה לא
עלתה בידם, כי אחר כך משליכין גם למוד התורה
אחרי גום, כמצוי בעונותינו הרבים בכמה אנשים
שבימי נעוריהם עסקו בתורה קצת, ואחר כך פרקו
על תורה לגמרי, וגם קלקלו מעשיהם יותר מעמי
הארץ, וכל זה מחמת שלא השגיחו על תקון
מעשיהם כלל, ולא השתדלו להתקרב לצדיקי אמת
ואמרו שעקר הוא הלמוד, ולבסוף זה וזה לא

נתקיימו בגדם. כי באמת עקר תקון למוד התורה הוא על ידי בחינת צדיק, ומי שמפריד בחינת למדן מבחינת צדיק הוא בחינת אחר שקצין בנטיעות, כי תכלית תורה תשובה ומעשים טובים כמו שאמרו רבותינו ז"ל, וכשהלמדן כפוף להצדיק אזי זכה לציר אותיות התורה לטוב, על-ידי כח הצדיק שהוא הרב האמת במבאר בפנים. אבל כשאינו כפוף תחתיו, ומכל שכן בשחולק עליו חס ושלום, אזי לא זכה נעשית לו סם מות כי מציר אותיות התורה להפך חס ושלום, על-ידי שמפריד בין בחינת למדן לבחינת צדיק, כי עקר ציור אותיות התורה לטוב שיהיה בבחינת סם חיים, הוא רק על-ידי הצדיק האמת שזכה לשמירת הברית בתכלית השלמות. ואפלו מי שאינו זוכה לזה שיהיה הוא בעצמו בבחינת צדיק בשלמות, אף על פי כן אם הוא מכניע את עצמו על כל פנים תחת הצדיק בעבד תחת אדוניו, אזי כל תורתו ולמודו וכל מעשיו מקבלים תקון על-ידי הצדיק האמת שמציר הכל לטוב, ואזי נאמר עליו גם כן זכה נעשית לו סם חיים על-ידי כח הצדיק (יז):

ב"ז

ביום אכלכם ממנו

כל המחלקת, שזה בחינת פנים נפילת הכבוד אל העיז'פנים שבדור, הכל נמשך על-ידי תאות אכילה, שזה בחינת חטא אדם הראשון שפגם באכילתו, ועל-ידי זה נאחז סטרא דמותא בהכבוד, שהם בחינת העיז'פנים. ומזה נמשך אחר-כך הריגת קין להבל, שזה היה המחלקת ראשון שבעולם. וקין רצה לפל לעצמו כל הכבוד, והכל היה על-ידי עזות, וכל זה נמשך על-ידי פגם האכילה. והתקון לזה תענית וצדקה (יח):

ב"ח

לא טוב היות האדם לבדו

אמת ואמונה הם שניהם אחד. כי מי שמאמין בהאמת, הוא מקשר אל האמת כאלו הוא יודע ומשיג אותו בשכלו היטב, ואין חלוק ביניהם כלל; אדרבה, עקר האמת אי אפשר לידע ולהשיג מחמת רבוי אור, כי-אם על-ידי אמונה, כי אמת ואמונה הם בחינת איש ואשה, שעל זה נאמר: "לא טוב היות האדם לבדו", הינו כי אי אפשר להנות מהאמת ולהוליד ממנו לבדו, מחמת שאי אפשר לקבל עצם אור האמת, על-בן אמר הקדוש-ברוך-הוא: "אעשה לו עזר בנגדו", הינו האמונה הקדושה שהיא בחינת "אשת חיל", בחינת "אשה יראת ה'", בחינת הכלה הקדושה המשפחת בכל ספר שיר-השירים, כי

האמונה הקדושה נקראת "כלה", כי היא כלולה מהכל, כי כל השגות אלקות וכל הידיעות גבוהות, הכל אין יכולין לקבל כי-אם על-ידי אמונה, כי האמונה היא עצם מעצמיו ובשר מבשרו של האמת, כי שניהם אחד ואי אפשר לזה בלא זה, וכל קיום העולם על-ידי שניהם היקא, בבחינת "על-בן ועזב-איש את-אביו ואת-אמו", הינו שצריכין לעזב את כל החכמות שהם בחינת אב להכמה ואם לבינה, רק לדבק עצמו בהאשה יראת-השם, שהיא בחינת האמונה הקדושה, שעקר התגלות אמתת האמת הוא על-ידיה, בבחינת "והיו לבשר אחד", שהאמת והאמונה הם אחד בתכלית האחדות, כי מאחר שמאמין בהאמת לאמתו, אזי נכלל האמונה בהאמת בתכלית האחדות, ועל-ידי זה נולדים כל ההשגות לדעת מאמתת אלקותו ויתברך, כי אי אפשר לדעת ממנו יתברך כי-אם על-ידי התחברות אמת ואמונה, כי אמת בלא אמונה אי אפשר לקבל מחמת רבוי אור כנ"ל, ואמונה בלא אמת, בודאי אינו כלום, כי כשאינו מסתכל על האמת, אזי יוכל לבוא לאמונות פזביות, חס ושלום, כי עקר קיום של האמונה הקדושה הוא על-ידי אמת, בחינת "צדק כד אתחברת באמת, אתעבדת אמונה", הינו כשמשתכל על האמת לאמתו, אז בודאי רואה בעיניו שראוי להאמין באבותינו הקדושים ובהצדיקי-אמת שמוזהרים אותנו לקיים תורתנו הקדושה, ואז אתעבדת אמונה, שזוכין לאמונה הקדושה בשלמות, ואז נכלל אמת ואמונה יחד, כי באמת שניהם אחד כנ"ל, ועל-ידי זה נולדין כל ההשגות והידיעות, כי על-ידי אמונה זוכין אחר-כך להשגות וידיעות גבוהות מאד, כמבאר במקום אחר, ועל-ידי אלו הידיעות מולדין נפשות ממש, כי כל מה שהצדיקים זוכין להשיג השגות גבוהות ביותר על-ידי התחברות אמת ואמונה כנ"ל, על-ידי זה יכולין להכניס האמונה הקדושה בלב כל הנפשות הירודות והרחוקות ממנו יתברך מאד מאד, עד שנהשב כאלו עשאן כמאמר רבותינו ז"ל, וכאלו נולדו אלו הנפשות היום מחדש כידוע (יט):

גא

והנחש היה ערום

יש בחינת תורות נפולות ולמודים פגומים וספרות מחלפות, שעל-ידי זה עקר התרחקות האדם מעבודתו יתברך. ובענין זה יש בחינות רבות, כי יש שמהפך על-ידי זה האמת לנמרי, ויש שנוטה על-ידי זה מעט מן האמת, ויש שאינו נוטה על-ידי זה מן האמת, כי אם מעט דמעט שאי אפשר להבחין כלל. וכל הקלקולים שהיה בעולם מקטן ועד גדול, הכל

היה על-ידי הלמודים פגומים הנ"ל, כי גם הפגם הראשון מאכילת עין הדעת שהיה על ידי עצת הנחש, הכל היה על-ידי פגם התורות הנפולות והלמודים פגומים הנ"ל, כי הנחש בא עליהם בערמה גדולה, ולמד עמהם למוד גדול ועמק מאד, עד שהטעה אותם על-ידי למודו הפגום, עד שהוסיפו על הצווי, ועל-ידי זה גרעו אחר כך על-ידי הלמוד של שקר ודמיון בוזב של הנחש, שאמר להם ולמד עמהם כשם שאין מיתה בנגיעה וכו' עד שבאו למה שבאו. ומאז נפגם הדעת והמח ביותר, וכל העולם נתערב טוב ברע, עד אשר הלמודים פגומים הנ"ל הולכים ומתעים ומערבבים את כל העולם. ומזה נמשך אחר קבלת התורה הטא העגל על-ידי למודים הפגומים והרעים של הערב רב. כי יש בענין הלמודים רעים הנ"ל כמה וכמה בחינות, כי יש מי שפוגם בזה מעט, ויש יותר, ויש מי שפוגם חס-ושלום כל כך, עד שבאו על-ידי זה לידי כפירות ועבודה זרה ממש כמו ירבעם בן נבט וחבריו. עד אשר אפלו צדיקים גדולים יכולים לטעות לפעמים על-ידי התורות הנפולות הנ"ל, עד שמהפך דעתם מן האמת, עין פנים. על-כן צריכין לבקש מאד מהשם יתברך להנצל מכל זה, ולזכות לתורת אמת שאין בה שום אהיזה ותערובות מהלמודים הנ"ל (כ):

ג,א-ג

לא תאכלו מכל עין הנגן...

ולא תגעו בו

מחמת האור האלקותי שבלב ישראל, בבחינת צור לבבי, על-כן הוא משתוקק תמיד להשם יתברך עד אין סוף ואין תכלית, עד שאינו מספיק לו תרי"ג מצות התורה הקדושה, כי הוא משתוקק להיות דבוק ונכלל בהשם יתברך תמיד לעולם ועד, ושלא יפנה עצמו לשום דבר מהעולם, אפילו לדבר המתר, רק יהיה תמיד דבוק בהשם יתברך בלי הפסק רגע כלל. אך באמת זה אי אפשר בשום אופן כלל, כי אם-כן היה מתבטל במציאות ולא היה מתקיים ישותו כלל, והיה נחרב העולם, חס ושלום, והשם יתברך רוצה בקיום העולם, על-כן צריכין בהכרח לצמצם אור ההתלהבות הזאת ולעבד את השם יתברך בהדרגה ובמדה. וזה בחינת כלל כל התורה הקדושה, אשר הוזהרנו לבלי לסור מדרך התורה הקדושה ימין ושמאל, כי אפלו לימין אסור לסור מדרך הישר של התורה הקדושה, הינו להתרבות ולהוסיף יותר ממצות התורה, שזה בחינת נוטה לימין, אסור לנו גם-כן, שזה בחינת לאו דבליתוסף, כי כשמוסיפין על התורה, אפלו אם פגנתו לשמים, אף-על-פי-כן הוא נוטה מן הדרך

הישר ומקלקל הצמצום הקדוש, שזה עקר קיום העולמות, ואזי הוא בחינת איך-סוף, שהיא בחינת רבוי אור, שגורם חס ושלום שבירת כלים, חרבן העולמות. גם מזה באין כל התאוות וכל החטאים, חס ושלום, כי ידוע שכל הקלפות שהם התאוות והחטאים, כלם באים משבירת כלים שהיה על-ידי רבוי אור כידוע. וזה בחינת (תהלים קז): "יעלו שמים ירדו תהומות", שלפעמים האדם בוער להשם יתברך יותר ממדרגתו, שזה בחינת "יעלו שמים", וכשאינו זוכה לצמצם האור לפי מדרגתו, על-ידי-זה "ירדו תהומות", חס ושלום, כי על-ידי-זה נופל אחר-כך חס ושלום מאד, כי זה בחינת רבוי אור כנ"ל. ועל-כן, על-פי-כך האדם נופל לעונות על-ידי רבוי המצוות והדקדוקים של הבעל דבר, שמרבה להחמיר ולדקדק עליו ביותר, ומפתחו למצוות שלו ומתלבש עצמו במצוות, ואחר-כך מביאו לידי עונות, חס ושלום, כי רבוי החמרות והדקדוקים, זה בחינת רבוי אור, שגורם שבירת כלים חס ושלום, שמשם נמשכין כל העונות כנ"ל. וזה בחינת: "אל תצדק הרבה" ו"אל תרשע הרבה", כי הא ביה תליא, שצריך לזהר שלא יצדק הרבה, כדי שלא ירשע הרבה חס ושלום על-ידי-זה כנ"ל. וזה בחינת חטא אדם הראשון, שעקר החטא היה על-ידי בחינת רבוי אור, שגורם שבירת כלים חס ושלום, שזה בחינת מה שהנחש רצה להוסיף על הצווי לבלי לאכל מכל עין הנגן, עד שגם הנה מעתה והוסיפה על הצווי, שאסור גם לגע בעין-הדעת, עד שעל-ידי-זה באו למה שבאו ועברו על הצווי לנמרי. וגם עקר החטא היה גם-כן בבחינה זאת, שהסתכל כמה דלא הוה לה רשו, הינו למעלה ממדרגתו, שזה בחינת רבוי האור, ועל-ידי-זה בא לכל הפגמים שלו. ועל-כן תכף בהתחלת מתן-תורה הוזהרים השם יתברך על זה מאד, שזה בחינת אזהרת "פן יהרסו" (עין פנים), כי צריכין לזהר מאד לצמצם האור בהדרגה ובמדה כנ"ל (כא):

ג,ה

ונפקחו עיניכם

... העפויים הרשעים החוקרים ההולכים בדרךיהם אינם רוצים להאמין בסודות פונות המצוות ואומרים דברים בדויים על משה רבנו עליו השלום ומפרשים טעמים של שטות והכל על מצותיו יתברך הקדושים והנוראים, כי הם רוצים להשיג ולהבין קדם המעשה שזהו עקר פגם הטא עין הדעת טוב ורע שהסיתו הנחש הקדמוני ואמר לו שיה יתברך מטעה אותו חס ושלום. כמו שכתוב (בראשית ג, ה): כי ידע אלקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם וכו', וזה עקר

הנפיון של ישראל שזכו על-ידי זה לקבלת התורה על-ידי שהקדימו עשייה לשמיעה, דהינו לעשות ככל אשר ידבר ה' בלי שום שאלה וחקירה כלל, ואחר כך יזכו להבין כפי מה שזכו על-ידי עבודתם (כב):

לעשות ולתקן ביום הזה שנבראו בו, כי בשביל זה נברא אדם וחוה כדי להרים כל העולם לשרשו, לכלל כלליות העולם שהוא בחינת שלא כסדר בבחינת כסדר, ולא די שלא תקנו זאת אף גם קלקלו בזה מאד על-ידי הטאם וכו' (כג):

גה

והייתם פאלקים

... בראש השנה נברא אדם וחוה ששרשם מבחינת כסדר ושלא כסדר. והם היו צריכין לתקן את כל העולמות על-ידי עבודתם, דהינו לכלל בחינת כלליות כל העולמות שהם בחינת שלא כסדר, בבחינת כסדר, לכלל בחינת הוה באדם, ואז היה נעשה הכל כסדר והיה מתנהג כל העולם כסדר בלי שום יסורים ודינים שהם בחינת שלא כסדר. אבל הם פגמו בחטאם ועל-ידי זה הפרידו בחינת שלא כסדר מבחינת כסדר. כי עקר חטאם היה על-ידי בחינת גדלות, בחינת אנא אמלך, שזוהו היה עקר הסתת הנחש הקדמוני, כמו שכתוב (בראשית ג, ה): "כי יודע אלקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם פאלקים וכו'". וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה פרשה יט) שאמר להם: כל אמן שונא בני אפנותו, כי מן העץ אכל וברא את העולם וכו'. הינו שהכניס בהם קנאה ותאוה למלך ולהתנאות, כמו שכתוב שם: והייתם פאלקים — יוצרי עולמות. באומר: למה לכם להיות נכנעים ובטלים תחתיו, הלא אם תאכלו מעץ הדעת תהיו בעצמכם אלקים ומלך כמותו. שכל זה הוא בחינת אנא אמלך, שרוצה להמשיך בחינת מלכות לעצמו חס ושלו, ועל-ידי זה נעשה הכל שלא כסדר, כי הוא בתוך בחינת שלא כסדר, ועל-כן באמת נגזר עליהם מיתה לדורות, כי פגמו בבחינת כסדר שהוא בחינת חכמה שמשם כל החיות בחינת החכמה תהיה, בחינת מ"ה חיינו וכו'. והם פגמו בזה והפרידו עצמן מבחינת כסדר, מבחינת חכמה, מבחינת מ"ה, שהוא עקר החיות בנ"ל, על-כן נמשך עליהם מיתה הפך החיים. ועל-כן נרמו שנעשה הכל שלא כסדר, שהם בחינת כל הדינים והגזרות שנגזרו על העולם על-ידי חטאם, כמו שכתוב שם: "בעצבון תאכלנה וקוץ ודרדר תצמיח לך וכו'". ופרש רש"י: בשתזרענה חטים היא מצמחת לך קוץ ודרדר וכו', שכל זה הוא בחינת שלא כסדר שגרמו על-ידי חטאם שהיה בחינת גדלות, בחינת אנא אמלך, שעל-ידי זה נעשה הכל שלא כסדר, על-ידי שהמשיכו עליהם בחינת שלא כסדר על-ידי חטאם וכו'. ולא די שלא תקנו את העולם ולא העלו ובררו את העולם מבחינת הדינים הנאחזין בבחינת שלא כסדר ולכלל הכל בבחינת כסדר, שזה היו צריכין

גו

כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים

חכמות חיצוניות של זה העולם שיש בהם מתיקות השכל, אבל הוא שלא להועיל אל התכלית הנצחית אדרבה מזיקים מאד, הם בבחינת אכילת עץ-הדעת ממש שגם מיתה לכל העולם, כי חכמה דקדשה הוא עקר החיות, בחינת "והחכמה תתיה וגו'", ושכליות חיצוניים הם מתוקים בתחלתם, ואחריהם דרכי מות, בבחינת הנאמר בעץ-הדעת: "כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים וגו'". וכל החכמות חיצוניות שמתפשטין בדורות הללו בעונותינו הרבים הם נמשכין מזהמת הנחש, והחכמים שלהם הם משקעים בכל התאוות שבעולם, והחכמה שלהם בעצמה נמשכת גם-כן רק מתאוות; כי כמו שהם להוטים אחר כל תאוותם, בן יש להם תאוה רעה לחכמתם הרעה, רק שמתעין את בני-אדם לומר להם שעל-ידי החכמות שלהם יכולין לבוא אל התכלית הטוב לנצח, ושקר בפיהם, כי אדרבא על-ידי-זה נפרדין לנתרחקתן ביותר מן התכלית האמת הנצחית, והם ממש בבחינת הנחש שהסית את חוה באמרו להם: "והייתם פאלקים וגו'" כמאמר רבותינו ז"ל, מה שבאמת היה להפך, כי על-ידי-זה אבדו גם מעלתם שהיה להם מקדם (כד):

גו

ותתן גם לאשה עמה ויאכל

עקר כח היצר הרע נמשך מרבוני השנויים, כי בשרש הכל, שם הכל אחד ואין שם שום שנוי חס ושלו, ושם כלו טוב ואין שם שום רע והתנגדות כלל, ועקר אחיזת הרע, שמשם כח היצר הרע, הוא נמשך רק מבחינת רבוי, ששם יש שנויים. ומחמת שעקר הבריאה היתה רק בשביל האדם הפעל-בחירה, ועקר הבחירה הוא על-ידי שיש יצר טוב ויצר רע, על-כן לא היה כח להיצר הרע להסית ולהדית את האדם עד שהתחיל הרבוי והשנוי במין בני-אדם בעצמן, דהינו שנתהוו שנים, אדם וחוה, ואז היו שני דעות. רק בהאדם בעצמו, מחמת גדלת נשמתו לא היה כח להיצר הרע להחטיאו, כי אם על-ידי שהסית תחלה את חוה, ואחר-כך היא הסיתה אותו. ועקר אחיזת

ולהכשיל את העולם חס ושלום, וכמבאר במקום אחר, שבני אדם הם מונעים גדולים ויש להם כח להכשיל חס ושלום יותר מהיצר הרע (כה):

גיד

ועפר תאכל כל ימי חיך

זה בחינת עפר, שהוא ההתחלה של כל הדברים והסוף והתכלית של כל הדברים, כי הכל היה מן העפר והכל שב וכו'. ומשם שרש אחיזת השקר בבחינת (ישעיה סה): ונחש עפר לחמו, בחינת (בראשית ג, יד): ועפר תאכל כל ימי חיך, ושם הכנעתו ובטולו בבחינת (תהלים פח): אמת מארץ תצמח. 'מארץ' דיקא, כי עקר אחיזת השקר בבחינת עפר מחמת ששם הכל אחד, שמזה נשתלשל אחיזת השקר להפך הדברים מבדיל לכסף וכיוצא בזה, מחמת שבשרשם באמת אין בהם שנוי, אבל על ידי זה עקר בטולו והכנעתו של השקר, כי על ידי שרש האמת מתבטל השקר, כי עקר הכנעת ובטול השקר שהוא בלי קץ ומספר, הוא על ידי שרש האמת ששם הוא גם כן למעלה מהמספר מחמת ששם הכל אחד.

כי מי שמסתכל על השרש והתכלית שהוא עצם האמת, שהוא הבורא יתברך שברא כל הדברים יש מאין, ואליו הם שבים ללכת לחזר ולהפיל בו בסופם בעת חדוש העולם, ומי שמסתכל על זה, בודאי אין לשום שקר אחיזה בו, ומכל מיני רע וטמאה ושקר יכול לחזר להאמת ולהקדשה שהוא ה' יתברך, מאחר שבכל מקום שהוא, יודע שהכל מה' יתברך, וה' יתברך נמצא בכל מקום תמיד. בבחינת (תהלים קלט): אם אפק שמים שם אתה ואציעה שאול הנגף אשא כנפי שחר אשבנה וכו' גם שם ידך תנחני וכו' ואמר אף השף וכו' גם השף לא יחשיך מפך וכו'. ועל כן מי שמאמין בזה תמיד, בודאי אין שום חשך ושקר ורע וטמאה בעולם שיוכל להרחיקו מה' יתברך ותורתו וצדיקים אמתיים שהם כלא חד — עצם האמת שהוא אחד.

וכל מה שמרבה הפעל דבר בשקריו ורמאותיו להרחיקו מהאמת, יתקרב אל האמת יותר ויותר על ידי זה דיקא, בבחינת 'ירידה תכלית העליה'. וכמו שכתוב (אסתר ו): אם מורע היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו וכו'. ואמרו רבותינו ז"ל (מגלה טז): שהם משולים לעפר ולכוכבים — כשהם יורדים, יורדים עד עפר, וכשהם עולים, עולים עד הכוכבים. ועתה מה נמלצו לחך דבריהם הנפלאים, כי הא בזה תליא, כי דיקא מחמת שהם יורדים מאד עד עפר, על ידי זה דיקא הם עולים מאד עד לרקיע, כי השקר שהוא בחינת הקץ והמת הנחש מתגבר כנגד ישראל ומבלבלם

השנויים הוא רק בהזמן, ששם כל השנויים, כמו שכתוב: "בתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים וכו'", וכנראה בחוש רבוי השנויים שעל ידי הזמנים, קר וחם קיץ וחרף, יום ולילה וכו', וביום אחד יש שנויים רבים, ומשם נמשכים כל המאצעות שעוברין על האדם לטוב או להפך, בכלליות ובפרטיות, כפי השגחתו יתברך; וכמו כן נשתנה דעתו של כל אדם מחברו כפי טבעו ושרשו וכפי מה שעובר עליו. והעקר הוא הבחירה, כי האדם צריך לכונן דעתו בכל יום ובכל עת ובכל שעה בכל מה שעובר עליו, להאמין באמת שהכל למובטח, כי הכל רמזים מהשם יתברך להשיבו אליו באמת. ומי שמכונן דעתו להשם יתברך, ובכל מה שעובר עליו הוא מקרב ומקשר את עצמו להשם יתברך, בין בטיבו בין בעקו, כמו שכתוב: "בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר", הוא מבטל כל אחיזת היצר הרע והסמרא אחרא שנאחו בהשנויים, כי הוא פולל כל השנויים בהשם יתברך, ששם בלא חד. ואם היו כל בני אדם מתנהגים כך לכלל הכל באחד, בודאי היה הכל באהבה ושלום ואחדות, והיה כל העולם מתתקן בתכלית התקון, כי זה יקר מן הכל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל: 'ואהבת לרעך כמוך', זה כלל גדול בתורה, כי באמת אף על פי שדעת כל אדם משנה מחברו, אף על פי כן צריך כל אחד לאהב את חברו בנפשו ולידע שהכל אחד, כי כל הפעולות משתנות נמשכין מאחד הפשוט, והשם יתברך ברא כל אחד בדעה משנה מחברו דיקא, כדי שכל אחד בשנוי דעתו יכלל באחדות אחד עם חברו ולא יבואו לידי קנאה ושנאה וקטטה חס ושלום על ידי שנוי דעתם, רק יאהבו זה את זה ויקימו את התורה והמצוות יחד ויכללו כלם באחד, שזה יקר מאד אצל השם יתברך כשהפעולות משתנות נכללין באחד הפשוט; אבל מרובי השנויים, משם אחיזת היצר הרע כנ"ל, ומשם בא מה שהסית תחלה את הנה ואחר כך היה לו כח על ידי דיקא להסית את האדם בעצמו, אף על פי שהיה גבוה מאד ולא היה לו כח בשום אופן להסיתו בעצמו לעבר על דברי השם, אבל על ידי החטאיו. וכן הוא בכל דור ודור, כי אחר כך שנתרבו בני אדם ביותר, יש כח להיצר הרע ביותר להחטיא את האדם אפלו הגדול במעלה, והעקר על ידי שמתלבש עצמו תחלה בבני אדם שאינם גדולים במעלה כל כך ומחטיאם, ואחר כך על ידי יכול חס ושלום להחטיא גם את הגדול ביותר. ועל כן כל כח היצר הרע ביותר הוא על ידי מחלקת, ששם אחיזת השנויים ביותר, ושם יש לו כח ביותר להתלבש בבני אדם דיקא

בשקריו ונבוליו וערמומיותיו עד שמחטיאם ומשפילים עד עפר, אבל מעצם קדשת ישראל בשרשם ומגדלת הצדיקים שבכל דור ודור הם מאירים בהם האמת בעצם ירידתם ושפלותם עד עפר, עד שעל ידי בחינת עפר דיקא הם חוזרים להאמת ונגבהים ועולים עד לשמים. כי בחינת עפר הוא שרש השקר, והוא בטולו על ידי קדשת הצדיקים אמתיים בחינת מרדכי, שיודעין לגלות האמת בתכלית הירידה עד עפר. כי מהפכין הירידה לעליה גדולה שדיקא על ידי בחינת עפר ששם הכל אחד שעל ידי זה התגבר השקר, על ידי זה דיקא יהיה נכנע ונופל השקר, על ידי התגברות האמת שמאירין בישראל שיסתכלו בכל דבר על עצם שרש האמת שהוא בחינת עפר ששם הכל אחד, שעל ידי זה נופל השקר ונמחה ונתבטל מן העולם. וזה בחינת (במדבר כד): ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד, כי עמלק שהוא זהמת הנחש עצם השקר יונק מבחינת ראשית ששם הכל אחד, שמשם השתלשלות אחיותו להפוך כל הדברים מזה לזה וכו'. ועל ידי זה בעצמו ואחריתו עדי אבד, כי על ידי זה בעצמו הכנעתו ומפלתו (כו):

ג,טז

ואליך תשוקתו ואתה תמשל בו

... מה שאנו רואים כמה אנשים שהם רשעים גדולים כמה שנים, ועוברים עברות גדולות וחמורות רחמנא לצלן, ואחר כך נתעוררים בתשובה ונעשים בעלי תשובה גמורים, כמובא כמה מעשיות באלה בגמרא ומדרשים ושאר ספרים. וכמעשה דרבי אליעזר בן דורדיא (עבודה זרה יז). ונתן ציציתא (שבת נו: רש"י סנהדרין לא: ד"ה לדויו ליה) וכיוצא באלה מעשיות הרבה מאד בכל דור ודור. ולכאורה תמוה הדבר מאד, הלא עברה גזירת עברה (אבות פ"ד) וכל מה שעובר עברה יותר הוא נופל בידי הסטרא אחרא יותר, ומאין בא שלבסוף יתגבר נגד הסטרא אחרא ויחזר בתשובה. אך באמת, בכל אחד מישראל יש נשמה יקרה שיש לה כח גדול לעמד כנגד היצר הרע וחילותיו, כי אם לא היה כח באדם לעמד כנגד היצר הרע לא היה הקדוש ברוך הוא נותן לו יצר הרע כזה, כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו (עבודה זרה ג). וכמו שכתב רבנו ז"ל (לקוטי תנינא סימן מו) שאין מי שיהיה לו מגיעות שלא יוכל לעמד בהם. וכמו שכתוב (בראשית ד, ז): ואליך תשוקתו ואתה תמשל בו — אם תרצה תתגבר עליו, עין שם בפרוש רש"י.

על-כן צריכין לדעת ולהאמין שבנדאי כל אחד ואחד מישראל אפלו הפחות שבפחותים הוא בעל כח גדול לעמד כנגד היצר הרע שלו, ועקר כל

החטאים והתאוות שהאדם נלכד בהם חס ושלום, היא רק מחמת שטות שאינו יודע מכחו וכו', כמבאר בדברי רבנו ז"ל בגעימת החרוזים שלו הנדפסים בתחלת ספר לקוטי מוהר"ן וזה לשונו: חזק ונתחזק, ואל תהיה כפיל הגדול וכגמל וכו', וכל זה מחמת שטות שאין יודע מכחו וכו'.

וזהו בחינת מה שכתב רבנו ז"ל בהתורה "תקעו" (לקוטי מוהר"ן תנינא ח' - אות ב), שעקר תאות נאוף שהוא כלל כל החטאים רחמנא לצלן, נמשך רק ממחין דקטנות וכו', עין שם, כי הפעל דקר מתגבר עליו עד שמפילו לבחינת מחין דקטנות חס ושלום, דהינו שנקטן מחו ונחלש דעתו עד שאינו יודע מכחו, ונדמה לו שאי אפשר לו לעמד כנגד תאוה זאת. כי עקר הגבורה הוא בלב, כמו שכתב רבנו ז"ל במקום אחר (סימן רמט ובח"ב סימן מג וסימן מו), ומי שלבו חזק יוכל להתגבר בכחו כנגד כל התאוות שבעולם ואפלו כנגד תאות נאוף כמו שראינו כמה צדיקים וכשרים שעמדו בנסיון. רק עקר נפילת כל הנופלין לתאוות רעות הוא רק מחמת בחינת מחין דקטנות, דהינו שנקטן מחו עד שאינו יודע מכחו. כי עקר הכח הוא על ידי חכמה שבמה, כי "חכמה" הוא אותיות "כח מה", ומ"ה בנימטריא אדם, שעקר כח האדם הוא החכמה, כמו שכתוב (קהלת ז, יט): החכמה תעז לרחם מעשרה שליטים אשר היו בעיר. הינו שעקר הכח להיות עז כנגד כנגד כל התאוות והפתויות הוא רק על ידי חכמה אמתית שהוא בחינת מחין הגדלות, כי המחין הם בחינת מחצות פרוסות כנגד תאות נאוף, כמבאר בהתורה הנ"ל.

הכלל שהאדם צריך להאמין מאד בכחו וידע באמונה שלמה שבנדאי יש בכח שכלו ומחו לעמד כנגד תאות נאוף שהוא עקרא דיצרא בישא (זהר ויקרא טו:), כי המוח והשכל הוא הנשמה, כמו שכתוב (איוב לב, ח): ונשמת שדי תבינם, כמו שכתב רבנו ז"ל במקום אחר (סימן לה). והנשמה של איש הישראלי אפלו של הפחות שבפחותים בנדאי היא יכולה לעמד כנגד כל העולם עם התאוות (כו):

ג,יז

בעצבון תאכלנה וכו'

כמו שאם לא היה אוכל אדם הראשון מעין הדעת, היה גומר שלמות תקון כל הבריאה וכל העולמות באותו היום שנברא, ובנקל, בלי שום עמל ויגיעה, רק על ידי תפלה לבד; רק אחר החטא, אז נגזר עליו: "בעצבון תאכלנה", שמוזה נמשך היגיעות וכל המלאכות שצריכין קדם שמתקנין כל דבר ומביאין אותו לשלמותו, שיהיה ראוי להנות ממנו, לאכלו או

לְלָבָשׁ וּכְיוּצֵא. בֵּן גַּם עֵתָהּ, כָּל מִה שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר, וְזוֹכֵה לְפָרֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִתְּאוֹת הָעוֹלָם, וְלִשׁוֹם כָּל לְבוֹ וְדַעְתּוֹ רַק לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְלַהוֹדוֹת לְשֵׁם ה' עַל כָּל דְּבַר שְׂרוּאָה אוֹ נִהְנֶה מִמֶּנּוּ, וּמְקַבֵּל עָלָיו עַל תּוֹרָה, שְׁעַל־יָדָה עֵקֶר הַגְּדֵלֶת שֵׁם הַשֵּׁם, כִּי אֹרִיתָא שְׂמָא דְקַדְשָׁא בְּרִידָהוּא עַל־יְדֵי־זֶה דּוֹחָה זְהֻמַּת הַנְּחָשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַל"ט מְלֹאכּוֹת, וְזוֹכֵה שִׁיְהִיָּה נִגְמָר אֶצְלוֹ תְּקוּן כָּל הַדְּבָרִים בְּנִקְלָה, וּמִשִּׁיג פְּרַנְסָתוֹ וְכָל הַצְּטָרְכוֹתוֹ בְּלִי עֵמָל וּיְגִיעָה גְּדוּלָה. כִּי בְּפִי מַה שְׁזוֹכִין לְהַגְדִּיל שֵׁם הַשֵּׁם, כְּמוֹ־כֵן נִצּוּלִין מַל"ט מְלֹאכּוֹת, מַעֲצָבוֹת וּיְגִיעַת הַפְּרַנְסָה, וְזוֹכֵה לְקַבֵּל פְּרַנְסָתוֹ בְּנִקְלָה עַל־יְדֵי הַבְּטָחוֹן בְּשֵׁם הַשֵּׁם, שְׂמִשְׁם נִמְשָׁד הַכֹּל, וְשֵׁם עֵקֶר הַבְּטָחוֹן עַל כָּל הַצְּטָרְכוֹת שֶׁל הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "כִּי בְשֵׁם קְדָשׁוֹ בְּטַחְנוּ" (כח):

וְזוֹכֵה שִׁיְנַמֵּר אֶצְלוֹ תְּקוּן כָּל הַדְּבָרִים בְּנִקְלָה, וּמִשִּׁיג פְּרַנְסָתוֹ וְכָל הַצְּטָרְכוֹתוֹ בְּלִי עֵמָל וּיְגִיעָה. כִּי עֵקֶר הַתְּקוּן עַל־יְדֵי הַגְּדֵלֶת שֵׁם ה', וְכַפִּי מַה שְׁזוֹכִין לְהַגְדִּיל שֵׁם ה', כְּמוֹ־כֵן נִצּוּל מַל"ט מְלֹאכּוֹת מַעֲצָבוֹת וּיְגִיעַת הַפְּרַנְסָה, וְזוֹכֵה לְקַבֵּל פְּרַנְסָתוֹ בְּנִקְלָה מִשֵּׁם ה', שִׁשֵּׁם עֵקֶר הַבְּטָחוֹן עַל כָּל הַצְּטָרְכוֹת הָאָדָם וְעַל כָּל הַיְשׁוּעוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג): אִין הַמְּלִךְ נוֹשָׁע בְּרַב־חַיִל וְכוּ' שֶׁקֶר הַסּוּם לַתְּשׁוּעָה וְכוּ', וּמִסִּים שֵׁם: כִּי בּוֹ יִשְׁמַח לְבַנּוֹ כִּי בְשֵׁם קְדָשׁוֹ בְּטַחְנוּ. 'בְּשֵׁם קְדָשׁוֹ' דִּיקָא, כִּי הַכֹּל נִמְשָׁד מִשֵּׁם ה' (כט):

גכג

כְּתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבִּישֵׁם

קָדָם אָכִילֶת עֵץ הַדַּעַת כְּתִיב: "וַיְהִי שִׁנְיָהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ", כִּי אִזּוֹ הָיוּ הָאֵמֶת וְהָאֱמוּנָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, עֲרֻמִּים בְּלִי שׁוּם לְבוּשׁ, כִּי הָיוּ יְכוּלִין אִזּוֹ לְקַבֵּל אוֹר הָאֵמֶת וְהָאֱמוּנָה בְּלִי לְבוּשִׁין, כִּי הָיוּ הַכֹּל רוֹאִין הָאֵמֶת וְהָאֱמוּנָה, שֶׁהָיוּ רוֹאִין עֵין בְּעֵין שְׂאֵמַתֵּת יְדִיעַתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שֶׁזֶה בְּחִינַת 'תְּכִלִּית הַיְדִיעָה, אֲשֶׁר לֹא נִדְעַ', שֶׁהַשִּׁיגוֹ אֶת הָאֵמֶת בְּתְכִלִּית הַיְדִיעָה עַד שֶׁרָאוּ וַיִּדְעוּ בִּיְדִיעָה בְּרוּרָה אֵמֶת אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִידַע מִמֶּנּוּ כִּי־אֵם עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ גַּם עֵתָהּ כְּפִי דְבָרִים שֶׁאֵם לֹא הָיוּ רוֹאִין אוֹתָם בְּעֵינַיִם בְּכָל יוֹם, הִיָּה קָשָׁה לְהֵאֱמִין בָּהֶם, כַּגֹּן שִׁיְהִיָּה מִטְפָּה סְרוּחָה נוֹצֵר בֶּן־אָדָם, וַיְהִיָּה בְּבִטָּן אֱמוֹ תִשְׁעָה חֲדָשִׁים, וְאַחֲרֵי־כֵן יִתְגַּדֵּל מִזֶּה בֶּן־אָדָם הַשְּׁלֵם בְּדַעַת וּבְעִוְרָה וְכוּ', וְכֵן מִנְרַעִין אַחַד הַנּוֹרַע בְּאַרְץ וְנִתְבַּלָּה, יִתְגַּדֵּל מִמֶּנּוּ אֵילָן יִפָּה וְגְדוּל עִם הַרְבֵּה עֲנָפִים וּפְרוֹת בּוֹדָאִי לֹא הִיָּה הַשְּׁכָל הַפְּשׁוּט מִסְכִּים לָזֶה בְּשׁוּם אֶפֶן, וְכֵן בְּכָל פְּרָטִי הַבְּרִיאָה. וּבְאֵמֶת נֶאֱמַר עַל זֶה: "מִה גְּדָלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה'", וְנֶאֱמַר: "מִה רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה'". נִמְצָא שֶׁהָאָדָם רוֹאֵה בְּעֵינָיו דְּבָרִים שֶׁאֵינוֹ מְבִינֵם בְּשְׁכָל, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה מְכַרְח לְהַתְחַזֵּק בְּאֱמוּנָה. וְקָדָם הַחֲטָא הִיתָה יְדִיעַת הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ, הִיָּנוּ הַיְדִיעָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הִיתָה פְּשׁוּטָה וּבְרוּרָה בְּתְכִלִּית הַבְּרוּר, עַד שֶׁהָיוּ יוֹדְעִין כִּי אִי אֶפְשָׁר לִידַע מִמֶּנּוּ כִּי־אֵם עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, וּבְאֵמֶת אֵמֶת וְאֱמוּנָה שִׁנְיָהֶם אַחַד בְּתְכִלִּית הָאֲחֻדוֹת; אֲבָל אַחַר הַחֲטָא, שִׁנְאָחוּ בָהֶם זְהֻמַּת הַנְּחָשׁ, עַל־יְדֵי־זֶה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עֵתָהּ אוֹר הָאֵמֶת וְהָאֱמוּנָה כִּי־אֵם עַל־יְדֵי לְבוּשִׁין, שֶׁהֵם בְּחִינַת כָּלֵל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בְּכַמָּה לְבוּשִׁין בְּסוּד 'חֲלוּקָא דְרַבָּנָן'. וְכֵן כָּל הַחֲדוּשֵׁי־תּוֹרָה שֶׁמְחַדְשִׁין לָנוּ הַצְּדִיקִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וּמְבָאִרִין לָנוּ דְרָכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שִׁסְוֵדָה אֵמֶת וְאֱמוּנָה, הִיָּנוּ שֶׁעֲכָשׁוּ אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאֵמֶת וְהָאֱמוּנָה בְּשְׁלֵמוֹת כִּי־אֵם עַל־יְדֵי כְּפִי לְבוּשִׁין וְהַקְּדוּמוֹת שֶׁהַצְּדִיקִים מְבָאִרִים לָנוּ עַל־יְדֵי נִפְלְאוֹת חֲדוּשֵׁי תּוֹרָתָם, שֶׁהַכֹּל הוּא רַק

גכד

בְּזַעַת אֶפֶיךָ תֹאכַל לֶחֶם

וְאֵם לֹא הִיָּה הוּטָא הָאָדָם, הִיָּה זוֹכֵה לְגַמֵּר תְּקוּן כָּל הַדְּבָרִים בְּנִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת בְּלִי עֵמָל וּיְגִיעוֹת, רַק עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְאִיזָה עֲבָדָא קְלָה מְאֹד, כִּי בְּשַׁעַת הַבְּרִיאָה הִיָּה גַּמֵּר תְּקוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּוִים בְּאָדָם הַרְאִישׁוֹן, שֶׁאֵם לֹא הִיָּה אוֹכֵל מִעֵץ הַדַּעַת וְהִיָּה מִתְּפַלֵּל תְּפִלָּתוֹ, הִיָּה גּוֹמֵר תְּקוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּשְׁלֵמוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כְּמִבְּאֵר בְּכִתְבֵי הָאֵר"י, אִךְ עַל־יְדֵי חֲטָאוֹ לֹא גַמֵּר תְּקוּן הָעוֹלָמוֹת אִף גַּם פָּנָם וְקַלְקַל כָּל הָעוֹלָמוֹת, עַד אֲשֶׁר נִגְזַר 'בְּעַצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, בְּזַעַת אֶפֶיךָ תֹאכַל לֶחֶם' (בְּרֵאשִׁית ג, יט), שְׁצָרִיכִין כְּפִי וְכַמָּה יְגִיעוֹת וּמְלֹאכּוֹת שֶׁהֵם ל"ט מְלֹאכּוֹת, קָדָם שֶׁמְתַקְנִים הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם שִׁיְהִיו רְאוּיִים לְהִנּוֹת מִהֵם לְאֶכְלָם אוֹ לְלָבֹשׁם וּכְיוּצֵא בָהֶם: וְגַם עֵתָהּ כָּל מִה שֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר וְזוֹכֵה לְפָרֵשׁ עַצְמוֹ מִן הָעוֹלָם וְלִשׁוֹם כָּל לְבוֹ וְדַעְתּוֹ לְהַפִּיר וְלַהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ־כֵן זוֹכֵה לְהַעֲבִיר מִעָלָיו עַל הַל"ט מְלֹאכּוֹת, וְזוֹכֵה לְקַבֵּל הַפְּרַנְסָה בְּלִי עֵמָל וּיְגִיעָה גְּדוּלָה, וְכְמוֹ שֶׁאֱמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (אָבוֹת פ"ג): כָּל הַמְּקַבֵּל עָלָיו עַל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ.

כִּי יְגִיעַת הַפְּרַנְסָה שֶׁהוּא בְּחִינַת ל"ט מְלֹאכּוֹת, נִמְשָׁכִין מִזְהֻמַּת הַנְּחָשׁ מִפְּנֵם עֵץ הַדַּעַת, עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא הִשְׁתַּדֵּל לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל־יְדֵי כָּל הַדְּבָרִים, אֲדַרְבָּא, פָּנָם מְאֹד וְכִפּוּר בְּעֵקֶר (עֵין סְנֵהֲדָרִין לח:), וּמִשֵּׁם נִמְשָׁכִין כָּל הַל"ט מְלֹאכּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יְגִיעוֹת וְטְרִדַת הַפְּרַנְסָה. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם מְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ וּמֵאֱמִין בַּה' יִתְבָּרַךְ, וּמִשִּׁים כָּל לְבוֹ לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה' עַל כָּל דְּבַר וְדְבַר שְׂרוּאָה אוֹ נִהְנֶה מִמֶּנּוּ לְהַגְדִּיל שֵׁם ה' עַל־יְדֵי כָּל דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם, עַל־יְדֵי זֶה דּוֹחָה זְהֻמַּת הַנְּחָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַל"ט מְלֹאכּוֹת,

בשביל להמשיך בנו אמונה שלמה באפן שנוכח
על-ידי-זה לקבל אור האמת, והם בחינת לבושים
שמלבישים בהם את האמת והאמונה, ומשם
נמשכין כל המלבושים שבעולם שנתהוו אחר
החטא, שהם תקון גדול כדי שלא יהיה כח לזהמת
הנחש, חס ושלום, להתאחו בהאמת והאמונה ולפגם
אותם, חס ושלום ... (ל):

ג,כא

כתנות עור וילבישם

עקר הבגדים נעשו אחר חטא אדם הראשון, כי
מקדם כתיב (בראשית ב, כה): ויהיו שניהם ערמים
וכו", ואחר כך (שם ג, כא): "ויעש ה' לאדם ולאשתו
כתנות עור וילבישם", ומשם נמשכין כל המלבושים
שבעולם. כי מקדם היו יכולים לכלל ולהתבטל באור
האין סוף בכל עת בנקל ולהמשיך האור משם בלי
לבושים עבים רק בלבושים זכים וצחים מאד
בבחינת כתנות אור. כי קדם החטא הושיבו ה'
יתברך בגן עדן לעבדה ולשמרה' שיזכה שם
להתענג על ה' לחזות בנעם ה' להכלל באורו האין
סוף ברצוא ושוב בכל עת בלי יגיעה ולהמשיך האור
משם על-ידי לבושים זכים מאד, בבחינת כתנות אור,
כי זה היה עקר ישיבתו שם בגן עדן, כי שם מתענגים
על ה', כי גן עדן הוא בבחינת בטול, כי עדן עין לא
ראתה שהוא בבחינת בטול, ומשם ממשיכין האור
ונרשם בבחינת הגן שהוא מקום נד מאד ששם
יכולין לקבל בקלות אור הזריחה של הבטול ...

כי הגן עדן הוא השדה אשר ברכו ה', כמו שאמרו
רבותינו ז"ל (זהר בראשית דף קכח). כי עקר תקון
הנשמות שבשדה הוא שיזכו להכלל באור אין סוף
ולהתענג על ה', שזה עקר תכליתנו, עקר תענוג עולם
הבא שהוא שעשוע גן עדן, שהוא עולם הנשמות.
ומתחלה קדם החטא היה יכול לזכות לזה בחיים
חיותו. ובשביל זה הושיבו ה' יתברך שם לעבדה
ולשמרה, לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין
דלא תעשה (זהר בראשית דף כו). דהינו שהיה צריך
רק לקיים ולשמור את התורה, שעל-ידי זה היה יכול
להכלל באין סוף ולהמשיך האור משם בלי התעבות
הלבושים, רק בבחינת כתנות אור, אך על-ידי
החטא אדם ביקר בל ילין' (תהלים מט) ונתגרש מגן
עדן, וישם ה' את הכרובים ואת להט החרב
המתהפכת לשמר את דרך עין החיים (בראשית ג,
כד), שהם בבחינת נטורי תרעא (שומרי הפתח) שאין
מניחין לכלל בקלות באור האין סוף ששם עקר
החיים הנצחיים, כי מבבלין המחשבה בכמה מיני
הסתות ובלבולים שנמשכין מבחינת הלהט החרב
המתהפכת וכו'. ואז צריכין יגיעה גדולה קדם
שנכללין שם ואי אפשר לקבל האור משם כי אם

על-ידי התלבשות בכמה לבושים וצמצומים
בבחינת כתנות עור שמהם נשתלשלו ונתהוו
הלבושים גשמיים, והם עקר התקון, כי בלי תקון
הלבושים אי אפשר לקבל שום אור בידוע (לא):

ג,כב

ואכל וחי לעולם

... כי השנה היא אחד מששים במיתה שנמשכה
על-ידי חטא אדם הראשון על-ידי שאכל מעץ הדעת
טוב ורע ופגם בעין החיים שהוא בבחינת אור
התפלגין, כמובא, כי תפלגין הם בבחינת חיים, בבחינת
עין החיים, שנאמר בו (בראשית ג, כב): "ואכל וחי
לעולם". ועל-ידי שפגם בזה נגזר עליו מיתה לדורות.
ובאמת אחר החטא, המיתה והשנה הם טובה
גדולה, כי אם לא חטא אדם היה זוכה לחיים
אמתיים שהוא חיים נצחיים, חיים ארפים, בעודו
בגוף, דהינו שבעודו בגוף היה יכול להיות נכלל
באין סוף לעולם ברצוא ושוב ולחיות חיים ארפים,
דהינו לחדש חיותו לעולם, אבל אחר שחטא ואכל
מעץ הדעת טוב ורע ונטרד מגן עדן ונתאחו בגופו
וזהמת הנחש בבחינת משכא דחויא, על-כן אי
אפשר לו לחיות בגופו חיים ארפים לעולם ואי
אפשר לזכות לחיים נצחיים כי אם על-ידי המיתה,
שהיא טובה גדולה, כמו שאמרו (שם א, לא):
"והנה טוב מאד" — זה הפות (בראשית רבה
פרשה ט, יב) כי על-ידי המיתה, שהיא שנה,
יתחדש מחו ואז יזדכך ויתחדש גופו וחיותו. ואז
יקום בתחיה בגוף נד וצח שנזדכך ונתברר לגמרי
מזהמת הנחש. ואז יזכה לקבל מחין חדשים
בבחינת תפלגין עין החיים, שהם בבחינת חיים
ארפים שיזכה אז, דהינו שיזכה אז לחיות לעולם
חיים כאלו. שבכל עת יתוספו לו חיים ומחין, עד
שכל מה שיזקין יותר יזכה להתחיל לחיות מחדש
יותר, שזה עקר בבחינת חיים נצחיים שיזכו מי
שיזכו לעתיד לבוא, כי תענוג תמידי אינו תענוג
ואינו נקרא חיים באמת כי אם כשזוכין לחיות
חיות חדש בכל עת וזה עקר בבחינת חיים ארפים,
חיים נצחיים שיזכו הצדיקים לעתיד אחר תחית
המתים, הינו בבחינה הנ"ל, שיזכו לחדש חיותם
בכל עת... (לב):

ג,כב

ואכל וחי לעולם

... כי עקר החיות נמשך להאדם על-ידי האכילה
בנראה בחוש, על-כן צריכין שתהיה האכילה
בקדשה על-פי התורה. ואז נמשך על-ידי האכילה
החיות מהתורה, שהוא בבחינת חיים נצחיים של

עולם הבא שהוא עננה אמתית, ועל־כֵּן באמת משה רבנו עליו השלום שזכה לעננה בתכלית השלמות בחיים חיותו, על־כֵּן לא היה צריך לאכילה כלל, והיה בהר שלש פעמים ארבעים יום, לחם לא אכל וכו', כי כל חיותו היה חיים אמתיים שהם חיים נצחיים של לעתיד, שהם עננה אמתית, אבל שאר בני העולם צריכין לאכול כדי להמשיך חיות. ועקר החיות הנמשך על־ידי האכילה, נמשך משרש החיים, שהם חיים נצחיים של לעתיד, שהם עננה אמתית, שהוא בחינת אין, כי האכילה הוא שמכלה המאכל לגמרי, ועל־ידי זה מברר ממנו פנימיות חיותו, שהם הניצוצות הקדושים שבתוכו, שהם רוחניים לגמרי, שהם בבחינת אין, כי באמת אין האדם נזון ממשמיות המאכל כלל, כי הנשמות נעשה ממנו פסלת גמור ונדחה לחוץ לגמרי, רק עקר חיותו הוא מהיות המאכל, שהוא בחינת אין, בחינת עננה, שהוא בחינת חיים נצחיים שמשם שרש החיים. ומי שאוכל בבחינה זאת בלי שום תערובות פסלת, בודאי הוא חי לעולם בבחינת (בראשית ג, כב): ואכל וחי לעולם, שהם הצדיקים האמתיים שהם חיים וקיימים תמיד לעולם ואינם מתים כלל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות יח) הצדיקים במיתתם קרוים חיים, וכמו שאמר רבי שמעון בר יוחאי קדם הסתלקותו: "שאני הני דאקרון חיים". וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (תענית ה): יעקב אבינו לא מת וכו' (לג):

הנתן לה בח לעשות חיל, ותרגומו: ארי הוא יחב לה עצה למקני נכסין, כי בודאי בכל עת ובכל זמן יש סחורה ומשא ומתן שבו ירויח בודאי, לפעמים בחטים דיקא ולפעמים בחלב ושענה, ולפעמים בנין שרף וכיוצא בזה בשארי סחורות, רק שאין אדם יודע במה משתפר, ואם היה האדם יודע העצה באמת איזה סחורה צריכין עכשו לסחר בודאי היה לו פרנסה ועשירות גדול תמיד, וזה דבר פשוט ומבאר (ועין מזה במקום אחר בהלכות מקח וממכר ד) ... (לד):

ד,ו

לפתח חטאת רבין

... עקר מארב של הסטרא אחרא והקלפות הוא אצל הפתח הקדשה ששם הם רובצים ואורבים ושומרים לבלי להניח לכנס לתוך פתחי הקדשה. כי הקלפות נקראים נטורי תרעא (שומרי הפתח) שעומדים אצל הפתח, שלא להניח לכנס מחוץ לפנים עד אשר יזכה לשברם. וזה בחינת לפתח חטאת רבין, שהחטאת שהוא הסטרא אחרא רובין אצל הפתח, וכמו שכתוב (משלי יד): "ורשעים על שערי צדיק". שהרשעים שהם הקלפות עומדים על שערי צדיק, שהם שערי הקדשה ואינם מניחים לכנס. ועקר הכנעתם הוא על־ידי האמת, כי על־ידי אור האמת רואין את הפתח לכנס מחוץ לפנים, כי מי שאינו ראוי לכנס לפנים מונעין אותו הנטורי תרעא לכנס. ועקר בהם למנע הוא מה שמתפשטין לפני הפתח ומחשיכין לפני האדם עד שאין רואה הפתח, כי באמת אין שום מניעה כלל, רק העקר המניעה הוא החשך שנקרא מניעה, כמו שכתוב: "ולא חשכת וכו'". הינו מה שמרמין את האדם בכלבולים ושמותים ומחשיכין לפני עיניו באחיות עינים עד שגדמה להאדם שאין שום פתח לפניו להתקרב לה' יתברך, אבל באמת דרך החיים נתון לפני כל אדם שבעולם. ואפלו בשאול תחתיות יכולין להתקרב לה' יתברך, כמו שכתב רבנו ז"ל כמה פעמים. רק שהאדם הוא עור ואין רואה את הפתח על־ידי הקלפות שנקראים חשך, שהם עקר המניעות, שהם מחשיכין אור עיניו של אדם עד שאין רואה הפתח, בבחינת ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסגורים וכו' וילאו למצא הפתח. שמי שאינו בודאי לכנס מחשיכין את עיניו, שזהו בחינת סגורים עד שהוא לואה למצא הפתח. ועל־כֵּן אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לעמד כנגדם כי אם על־ידי האמת, ששכל מקום שהוא צריך להסתכל רק על האמת לאמתו ולהמשיך עצמו רק אל האמת באשר הוא שם ולדבר דברי

ג,כד

ויגרש את האדם

כל הטלטולים של כל אדם הם בחינת גרוש ונלות שנמשך מבהינת (בראשית ג, כד) ויגרש את האדם וכו' על־ידי חטא אכילת עץ הדעת טוב ורע שמשם נמשכו כל נליות ישראל שהולכין מטלטלין נע ונד מגולה אל גולה, שמשם נמשכו כל הנליות והטלטולים בפרטיות של כל אדם ואדם שמכרח לילך בדרךכים ולהיות נע ונד ומטלטל, והכל בשביל ברור האמונה שנתקלקלה מחטא אדם הראשון ועל־ידי חטאי כל הדורות וכמבאר בדברי רבנו ז"ל בהתורה "אלה מסעי בני ישראל" וכו' בסומן מ' שכל הנסיעות והטלטולים הם מחמת פגם אמונה, עין שם. והעקר הוא מחמת חסרון העצה שאין זוכין לעצות שלמות ואמתיות ואין יודעין איך להתנהג ובמה להשתפר, ומחמת זה מכרח לילך בדרךכים נע ונד, כי רב הטלטולים הם בשביל הפרנסה, ועקר חסרון הפרנסה הוא מחמת חסרון העצה, כי כל הפרנסה באה בנקל פשוטודעין לתת עצה לנפשו, וכמו שכתוב (דברים ח): כי הוא

דירה ופרנסה בעולם שלא בצער, והאדם הוא נע
ונד בעולם ויש לו צער גדול וקשה לו למצא מקום
פרנסה ודירה בעולם, וכל זה מחמת שהרעותי את
מעשי וכו', שעל-ידי זה צר לו המקום וכו' (לו):

ד,כו

אז הוחל לקרא בשם ה'

... עקר התגלות האמת הוא בבחינת השם, שלא
יחליף את השם. וכן בעקר האמונה בה' יתברך
עקר הפגם של עובדי עבודה זרה, שהוא בחינת
כפירות, הוא רק בבחינת השם הקדוש, כמו
שכתוב (בראשית ד, כו): "אז הוחל לקרא בשם
ה'". ופרש רש"י שהתחילו לקרות את שמות
העצבים בשם ה', לעשות אלילים ולקרותם בשם
אלהים. וזהו בחינת (שמות כג) ושם אלהים אחרים
לא תזכירו וכו'. וכמו שכתוב (ישעיה כו): "לבד בך
זכיר שמך". ופרש רש"י: שלא נזכיר שמך חס
ושלום על שמות האלילים חס ושלום, רק בך לבד
זכיר שמך. וזה בחינת חטא דור הפלגה שאמרו:
ונעשה לנו שם, שרצו להמשיך שם ה' על עניני
עבודה זרה שלהם. ועל-כן כל העונות שנמשכין
מהיצר הרע ששרשו מבחינת אל אחר כפירות,
על-כן כל העונות נקראין פוגם בשמו יתברך חס
ושלום, כמו שכתוב בזהר הקדוש כמה פעמים
דמשקר בשמא דמלכא. וכמו שאנו מבקשין
בתפלה: ותמלא כל השמות שפגמתי בשמך הגדול
(לו):

ו,ו

ויתעצב אל לבו

... על-ידי כל החטאים נופלין ניצוצי הקדשה בין
הקלפות שזהו עקר פגם של כל החטאים שבעולם
כידוע. ועקר הפגם הוא מה שמתגבר חס ושלום
העצבות על-ידי החטאים בבחינת (תהלים לח):
אדאג מחטאתי, בחינת (בראשית ו, ו): ויתעצב אל
לבו, כי השכינה שהיא כלליות הקדשה היא
שמחתן של ישראל. והקלפות שכנגד הקדשה הם
בחינת עצבות, תוקפא דדינא (תוקף הדין),
כמבאר בהתורה כ"ד. ועל-ידי החטאים גורמים חס
ושלום, שניצוצי הקדשה בחינת ניצוצי השמחה
לשמח בה' יתברך לשמח בשמחת אחרותו
יתברך. אלו ניצוצות השמחה הם בחינת ניצוצי
הקדשה שנופלים בין הקלפות שהם בחינת
עצבות, כי השמחה היא הקדשה. ואזי העצבות
והמרה שחרה מתגבר חס ושלום ואינם מניחים
לישראל לשמח. וזה עקר גלות השכינה, עקר פגם
כל החטאים שבעולם (לח):

אמת בתפלתו ותחנתו כפי מה שהוא, אף-על-פי
שאנו יכול להתפלל ולדבר בינו לבין קונו כלל,
אף-על-פי-כן יראה על-כל-פנים לדבר הדבור
שידבר באמת, כגון שיאמר: רבנו של עולם,
הושיעני ויאמר אלו התבות באמת, על-כל-פנים.
וכן פיוצא בזה בשאר דבורים, על-כל-פנים יאמר
אותם באמת, אף-על-פי שאנו יכול להוציא אותם
בחינת והתלהבות כראוי, על-כל-פנים יאמר אותם
בפשיטות באמת ואזי האמת יאיר לו ויזכה לראות
הפתח. ואז בודאי יזכה לכנס אל הקדשה, כי אין
שום מניעה בעולם כנ"ל. ותכף פשרואין הפתח
נכנסין אל הקדשה לבטח (לח):

ה,יד

הן גרשת אותי היום

כשהאדם חוטא חס ושלום, ואזי הוא נופל תחת
המקום, אזי אין לו מקום בעולם כלל, כי צר לו
המקום, כמו שכתוב בקין (בראשית ד, יד): "הן
גרשת אותי היום מעל פני האדמה והייתי נע ונד
בארץ וכו'". כי נופל חס ושלום בבחינת צמצום,
שהוא בחינת מקום ושם המצר והדחק, בחינת
גלות מצרים שהיה על חטא אדם הראשון. כי
נפילתו אחר החטא חס ושלום, הוא מהפך אל
הפך, כי קדם החטא היה בבחינת למעלה מן
המקום והיה בבחינת מקומו של עולם, נמצא, שכל
מקומות העולם היו בלם אצלו, ועכשו אחר שחטא
שאו נופל אל תחת המקום אזי אין לו מקום בעולם
כלל, כי נופל אל תחת בחינת המצר והדחק. כי
האדם אין לו מקום בזה העולם כלל, וכל החיות
והבהמות וכו' בלם יש להם מקום לכל אחד ואחד
בעולם הזה הגשמי. והאדם אין לו מקום כלל
בעולם, כי הוא בבחינת למעלה מן המקום, ואם
זוכה ועומד במדרגה זו על-ידי מעשיו הטובים אזי
הוא בחינת מקומו של עולם ואין העולם מקומו,
ואזי כל המקומות משעבדים תחתיו וכל המקומות
תאבים אליו שיהיה אצלם, כי הוא יכול לעלות כל
המקומות לבחינת למעלה מן המקום שזה עקר
התכלית. אבל כשהאדם חוטא חס ושלום אזי בלם
מגרשין אותו ממקומם, בבחינת: הן גרשת אותי
וכו', כי אין לו מקום אצלם כלל, רק ה' יתברך
מקים את האדם בעולם ברחמיו עד ישוב בתשובה
שהוא בחינת למעלה מן המקום, שאז חוזר
למעלתו וכו'. וזה בחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל
(קידושין פב): לא ראית שועל חנוני וכו' והם
מתפרנסין שלא בצער ואני שנבראתי לשמש את
קוני וכו', אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את
פרנסתי. הינו שכל החיות והעופות יש להם מקום

לוח המפתחות

- (א) לקוטי הלכות - הלכות גניבה ה' - אות ט' מתוך אוצר היראה - אמת - ע"ו
(ב) לקוטי הלכות - הלכות רבית ה' - אותיות כ' כ"ד-כ"ט ל"ג מתוך אוצר היראה - אלול, ראש השנה, יו"כ, סוכות - קי"ז
(ג) לקוטי הלכות - הלכות חלה ד' - ז'
(ד) לקוטי הלכות - הלכות תפלת המנחה ז' - צ"א
(ה) לקוטי הלכות - הלכות תפלת ערבית ד' - ז'
(ו) לקוטי הלכות - הלכות כיבוד אב ואם ד' - אותיות ב' ה' מתוך אוצר היראה - יראה ועבודה - ע"ג
(ז) לקוטי הלכות - הלכות השכמת הבוקר א' - ח'
(ח) לקוטי הלכות - הלכות פריקה וטעינה ד' - ל"ג
(ט) לקוטי הלכות - הלכות פסח ז' - כ'
(י) לקוטי הלכות - הלכות דיינים ג' - ז'
(יא) לקוטי הלכות - הלכות ערלה ד' - אות כ'; עיין אלול ראש השנה ו', ו', אותיות קל"ה קל"ו ק"מ מתוך אוצר היראה - יראה ועבודה - צ"ב
(יב) לקוטי הלכות - הלכות ערלה ה' - אות י"ט מתוך אוצר היראה - יראה ועבודה - צ"ה
(יג) לקוטי הלכות - הלכות ברכת הריח וברכת הודאה ה' - א'
(יד) לקוטי הלכות - הלכות תפילין ה' - כ"ז
(טו) לקוטי הלכות - הלכות שבת ה' - ד'
(טז) לקוטי הלכות - הלכות ברכת השחר ג' - י"ח
(יז) לקוטי הלכות - הלכות אומנין ד' - אות כ"ג מתוך אוצר היראה - תלמוד תורה - ק"ב
(יח) לקוטי הלכות - הלכות חובל בחבירו ג' - אותיות ז' ט' מתוך אוצר היראה - מחלוקת - ס"ז; ועיין תענית - כ"ג
(יט) לקוטי הלכות - הלכות גילוח ד' - אות ה' מתוך אוצר היראה - אמונה - פ"ז
(כ) לקוטי הלכות - הלכות ברכת המזון ה' - אותיות ד' ה' ז' ט' מתוך אוצר היראה - תלמוד תורה - כ"ז
(כא) לקוטי הלכות - הלכות נדרים ג' - אותיות א' ב' מתוך אוצר היראה - יראה ועבודת - ע'
(כב) לקוטי הלכות - הלכות נפילת אפים וקדושת הסידרא ד' - י"ד
(כג) לקוטי הלכות - הלכות נטילת ידים שחרית ג' - ה'
(כד) לקוטי הלכות - הלכות נטילת ידים לסעודה ו' - אות צ"ה מתוך אוצר היראה - אמונה - כ"ו
(כה) לקוטי הלכות - הלכות ריבית ה' - אותיות א' ח' מתוך אוצר היראה - מחלוקת - כ"ו
(כו) לקוטי הלכות - הלכות סימני בהמה וחיה טהורה ד' - כ"ה
(כז) לקוטי הלכות - הלכות ברכת הריח ד' - א'
(כח) לקוטי הלכות - הלכות שבת ה' - אותיות ה' י"ז מתוך אוצר היראה - ממון ופרנסה - י"ט
(כט) לקוטי הלכות - הלכות שבת ה' - ה'
(ל) לקוטי הלכות - הלכות גילוח ד' - אותיות י"א י"ב י"ג מתוך אוצר היראה - אמונה - פ"ח
(לא) לקוטי הלכות - הלכות נטילת ידים ד' - י"ב
(לב) לקוטי הלכות - הלכות תפילין ה' - י"ח
(לג) לקוטי הלכות - הלכות תפילין ו' - י"ב
(לד) לקוטי הלכות - הלכות ערובי תחומים ה' - י"ד
(לה) לקוטי הלכות - הלכות חלוקת שותפים ד' - ד'
(לו) לקוטי הלכות - הלכות ציצית ג' - י"ד
(לז) לקוטי הלכות - הלכות ברכת השחר ג' - ל"ט
(לח) לקוטי הלכות - הלכות נפילת אפים וקדושת הסידרא ד' - ב'

שבת שלום

השבת של רבי נחמן מברסלב 054-8429006
תרומות: חשבון בנק הדואר 89-2255-7

